

Første Afsnit.

Universitetets og den polytekniske Lærestalts Forhold som Lærestalter.

I.

Universitetet.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

I. Bestyrelsen.

1. Festligholdelsen af Universitetets 400aarige Stiftelsesfest.

Allerede i Skrivelse af 12. Marts 1875 henlede Konf. Madvig Konsistoriums Opmærksomhed paa, at Kjøbenhavns Universitet om faa Aar vilde have fuldendt det fjerde Aarhundrede siden dets Stiftelse. Han udtalte, at der just i vor Tid og under vore Forhold kunde være en Opfordring tilstede for Universitetet til baade hos sig selv ved en højtidelig Mindefest at forny og styrke Bevidstheden om sin Opgave og til ud ad til at aflægge et Vidnesbyrd om sig. Til at drøfte Spørgsmaalet, om en Jubelfest overhovedet skulde afholdes, og til i bekræftende Fald at tage under Overvejelse, hvilket Omfang og hvilken Form den skulde have, foreslog han Nedsættelsen af et Udvalg. Dette Forslag bifaldt Konsistorium, og i sit Møde den 14. April s. A. nedsatte det et Udvalg, bestaaende af Konf. Madvig samt Professorerne Nellesmann (Universitetets da værende Rektor), Schmidt, Holm og Steen. Efter Prof. Nellesmanns Udnævnelse til Justitsminister indtraadte Prof. Goos.

Udvalget kom hurtigt til Enighed om, at en Jubelfest burde afholdes. Det næste Spørgsmaal, der da frembød sig, var det, hvilke Skrifter Universitetet burde udgive i Anledning af Festen. Fra Dr. phil., Pastor H. Rørdam og Universitetets Arkivar S. Birket Smith blev der fremsat Forslag om Udgivelsen af Universitetets Matrikel fra 1611. De gjorde opmærksom paa, at Universitetets Matrikel var en af de vigtigste Kilder til Oplysning om Fortidens mærkelige Personligheder, ligesom den ogsaa gav den paalideligste Vejledning til at bedømme, i hvilket Omfang den akademiske Undervisning var blevet benyttet af den danske

og norske Ungdom. Denne Kilde raadspurgtes derfor meget hyppig. Imidlertid havde Benyttelsen af den sine store Vanskeligheder i den Skikkelse, hvori den nu alene forefandtes, ikke blot fordi ethvert Eftersyn var knyttet til Universitetsbibliotheks-Bygningen og i Regelen krævede megen Tid, men ogsaa fordi en nøjagtig Benyttelse i det mindste af en Del af den forudsatte et fortroligt Kjendskab til Fortidens Skriftformer, som de færreste besade. Der syntes derfor at være god Grund for Universitetet selv til at bidrage til at gjøre denne vigtige og i sin Art ene staaende Kilde til Kundskab om Fortidens Personligheder almen tilgængelig, saa meget mere som der forelaa Erfaring om, i hvor høj Grad den vilde savnes, om den ved et eller andet uforudseligt Tilfælde gik tabt, saaledes som det gik med den første Matrikel, der endnu eksisterede ved Begyndelsen af forrige Aarhundrede, men nu for længst var gaaet tabt og sikkert aldrig kunde ventes restitueret, saa Matriklen nu først begyndte med Aaret 1611. Som Forbilleder henviste de til »Album academiae Vittebergensis« og den Leydenske Matrikel, udgivet i Anledning af dette Universitets 300aarige Jubelfest. Arbejdet kunde enten føres lige ned til 1804, fra hvilket Tidspunkt man stadig havde fortsatte trykte Lister over dem, der vare blevne Studenter ved Københavns Universitet, eller, for saa vidt Bekostningen herved skulde anses for større end ønskeligt, til 1740, ved hvilket Tidspunkt andet Bind af den haandskrevne Matrikel endte. Bekostningen ved Udgivelsen vilde udgjøre for hele Matriklen 1611—1804 for et Oplag paa 500 Expl. 42 Kr. 60 Ø. pr. Ark, i alt c. 8000 Kr. foruden Udgivernes Honorar, som de foresloge til 32 Kr. pr. Ark.

Udvalget var enigt i, at Udgivelsen af Matriklen maatte anses for meget ønskelig, og at den Fest, ved hvilken Universitetet gjenkaldte sig sine Minder med særlig Styrke og Interesse, indeholdt en naturlig Opfordring til Iværksættelsen og til Udredelsen af den dermed forbundne Bekostning. At udgive hele Matriklen 1611—1804 ansaa Udvalget imidlertid ikke for rigtigt baade i og for sig og af Hensyn til de Udgifter, som Jubelfesten i andre Retninger vilde medføre. Derimod anbefalede det i Skrivelse til Konsistorium af 10. Sept. indstændig Udgivelsen af den første Del af Matriklen indtil 1740, der ogsaa havde størst Interesse. — Samtidig henledede Udvalget imidlertid Konsistoriums Opmærksomhed paa Ønskeligheden af, at der betimelig droges Omsorg for Udarbejdelsen af et i Indhold og Omfang sømmeligt Indbydelsesskrift til Festen. Dennes Art rettede Tanken naturlig paa et historisk Arbejde, og Udvalget foreslog derfor Konsistorium at opfordre Prof. Schiern til at paatage sig et saadant Arbejde.

Det sidste Forslag tiltraadte Konsistorium og tilskrev Prof. Schiern i Overensstemmelse hermed. Denne erklærede sig i Skrivelse af 31. Decbr. villig til at udarbejde en samlet historisk Oversigt over, hvilke Veje og Midler til Undervisning og hvilke Vilkaar for Studier der forelaa for en Dansk, inden Københavns Universitet blev stiftet, for saa vidt dette Thema ikke i det længere Mellemrum maatte blive foregrebet af andre. Afhandlingen vilde imidlertid rimeligvis blive af mindre Omfang, og han ansaa det derfor for ønskeligt, om der kunde sikres Bidrag fra andre Sider. Konsistorium modtog med Tak Prof. Schierns Tilbud.

Under 16. Jan. 1876 gjorde Konsistorium, idet det i øvrigt gjorde Indberetning om de Skridt, det havde gjort til Udarbejdelsen af et egentlig videnskabeligt Skrift som Indbydelsesskrift til Festen, Indstilling til Ministeriet om for-

nøden Pengebevilling til Udgivelsen af Matriklen. Konsistorium var med Udvalget enigt i Betydningen af Matriklens Udgivelse i Trykken og fandt ligeledes, at den forestaaende Fest indeholdt en naturlig Opfordring for Universitetet til at bidrage til Iværksættelsen af denne Plan og til Udredelsen af den dermed forbundne Bekostning. Konsistorium kunde imidlertid ikke tilraade Udgivelsen af hele Matriklen paa Grund af de dermed forbundne, meget betydelige Omkostninger, og vilde derfor, hvis Valget kun var mellem at udføre Planen i dens hele Omfang eller ganske at opgive den, have foretrukket at opgive den. Udvalget havde imidlertid foreslaaet at udgive en første Del af Matriklen, og til denne Tanke sluttede Konsistorium sig. Det kunde ikke indvendes, at en Udgivelse af et blot Fragment vilde være uden Interesse. Det var for det første en Selvfølge, at netop Matriklens ældste Del havde størst historisk Betydning, fordi Kilderne til Personalhistorien fløde sparsommere, jo længere man gik tilbage. Men dernæst turde det ogsaa ventes, at der ved Understøttelse fra andre Stiftelser eller Fonds vilde kunne blive givet Udgiverne Lejlighed til Fortsættelse af et Arbejde, naar Isen først var brudt af Universitetet. Hvor omfattende det Brudstykke skulde være, til hvis Udgivelse Universitetet ved denne Lejlighed skulde overtage Udgiften, maatte naturligvis bero paa, hvor meget man maatte indskrænke sig for at opnaa den meget væsentlige Reduktion af den beregnede Totaludgift, som man maatte fastholde som Betingelse. Dette vilde ikke opnaas ved at udstrække Udgivelsen til Aaret 1740, som Udvalget nævnte. Allerede Udgivelsen af Matriklen til Aaret 1700 vilde medtage c. 75 Kvartark og medføre en Udgift af c. 5600 Kr. Konsistorium kunde derfor kun anbefale Udgivelsen af det første Bind af Matriklen, der gik fra Aaret 1611 til midt i 1667, og som vilde komme til at udgjøre c. 45 Kvartark med en Bekostning af 3357 Kr., et Beløb, som Konsistorium ikke mente overskred det, som Universitetet ved en saadan Lejlighed burde ofre paa Udgivelsen af et vigtigt, til Universitetets Arkiv hørende historisk Kildeskrift. Konsistorium indstillede derfor, idet det udtalte det Haab, at Tanken om Festligholdelse af det forestaaende Universitets Jubilæum overhovedet vandt Ministeriets Bifald, og forbeholdt sig i sin Tid at fremkomme med de yderligere Forslag, som en saadan Fest vilde foranledige, at Ministeriet vilde virke for, at der snarest muligt blev erhvervet den fornødne Bevilling til Udgivelsen af den nævnte Del af Matriklen.

Under 26. Jan. tilskrev Ministeriet imidlertid Konsistorium, at det nærede Betænkelighed ved at foretage noget Skridt til at søge enkelte af de Udgifter bevilgede, som kunde paaregnes at ville medgaa til en Del af de Foranstaltninger, der agtedes trufne til Festligholdelsen af Sækularfesten, uden at der samtidig havdes et omtrentligt Overslag over alle de Udgifter, der ønskedes bevilgede til samtlige de paatænkte Festligheder. Det begjærede derfor de i saa Henseende fornødne Oplysninger, idet det derhos med Hensyn til den foreslaaede Udgivelse af 1ste Bind af Universitets Matriklen bemærkede, at det forekom Ministeriet mere hensigtsmæssigt, om der til Udgivelse ved en saadan Lejlighed, i Stedet for et mindre Fragment af en saadan Række af Personalia, hvis Fortsættelse maatte stille sig meget uvis, valgtes et andet Æmne, der kunde fremtræde som et for sig afsluttet hele.

Efter at Konsistorium havde foranlediget, at Udvalget tog disse Punkter under Overvejelse, forelagde det ved Skrivelse af 10. Juni Ministeriet Resultatet

af disse Overvejelser. Ogsaa Konsistorium var af den Mening, at man ved Festligholdelsen af Universitetets Jubilæum fornemmelig maatte ønske Udgivelsen af et afsluttet videnskabeligt Arbejde om et Æmne, der passede til Anledningen, og havde ikke ment, at det Skrift, der betingelsesvis var lovet af Prof. Schiern, skulde være det eneste videnskabelige, som Universitetet burde søge at faa udgivet ved denne Lejlighed. Konsistorium meddelte derhos, at det havde Haab om, at dets Ønsker i saa Henseende kunde blive opfyldte, idet Prof. Matzen havde stillet det et større Værk i Udsigt, som ganske vilde svare til Øjemedet, idet det vilde komme til at omhandle Universitetets Retshistorie 1479—1879. Udgivelsen af dette Værk og af det oven for omtalte mindre, historiske Skrift ansaa Konsistorium for i høj Grad ønskelig og som det, man fortrinsvis maatte rette sine Bestræbelser paa. Dersom der blev Tale om et Valg, maatte Udgivelsen af en Del af Matriklen ubetinget staa tilbage. Paa den anden Side var Konsistorium af den Mening, at Udgivelsen af Matriklen dog ogsaa vilde have megen Betydning, da den i flere Henseender havde Vigtighed som Kildeskrift, navnlig for Personalhistorien, og at der netop ved Universitetets Jubilæum vilde være en passende Anledning for Universitetet til at yde et Bidrag til dettes Udgivelse, hvilken efter Værkets Karakter kun kunde ske ved extraordinær Understøttelse. Konsistorium gjentog i øvrigt sin Motivering af Udgivelsen af en Del af Matriklen og udtalte, at det mente endnu en Gang at burde henstille dette Punkt til Ministeriets Overvejelse.

Konsistorium meddelte dernæst Resultatet af Udvalgets Overvejelser med Hensyn til det af Ministeriet forlangte Overslag over de Udgifter, som den paa-tænkte Fest vilde medføre. Det var en Selvfølge, at det herved i mange Henseender maatte komme an paa et Skjøn, for hvilket man ganske manglede et paa-lideligt Grundlag. Dels kunde Udgifter være oversete, som senere vilde vise sig nødvendige, dels kunde selv de kjendte og forudsatte Posters Størrelse ofte ikke med Nøjagtighed beregnes. Saaledes vilde man let indse, at Størrelsen af de literære Arbejder, der paa-tænkes udgivne, paa dette Stadium kun aldeles foreløbig kunde opgives. Det vilde let kunne indtræde, at de under Udarbejdelsen naaede større Dimensioner, end Forfatterne nu skjønnede. Konsistorium havde vel taget Hensyn til denne Usikkerhed ved noget at forhøje de Summer, som Beregningen havde ført til. Men at man derved havde naaet et Maximum, som man kunde indestaa for ikke vilde blive overskredet, turde Konsistorium ikke udtale.

Konsistorium grupperede Udgifterne saaledes: 1) til literære Arbejder, 2) til Festmusik og hvad dermed stod i Klasse, 3) til en Erindringsmedaille, 4) til Modtagelse af Gjæster og 5) til andre Udgifter af forskjellig Art. Under den første Post faldt Udgifterne ved Udgivelsen af de 2 oven for omtalte historiske Arbejder, et mindre, der foreløbig var beregnet til 10 Ark, 4to (o: 80 Sider), og et større, beregnet til 20 Ark, 8vo (o: 320 Sider). Af disse Værker maatte Universitetet for sig gjøre Krav paa at erholde et Antal af c. 800 Expl. til Uddeling. Honoraret ansloges, af Hensyn til, at der ikke kunde paaregnes nogen betydeligere Af-sætning for Forfatterne, til 60 Kr. pr. Ark 8vo. Den samlede Udgift til Forfatterhonorar, Sætning, Trykning, Papir, Hæftning m. m. beregnedes til 3,500 Kr.; men da der paa denne Post i Særdeleshed kunde være Fare for, at Overslaget vilde vise sig for lavt, anslog Konsistorium Summen til 4,000 Kr. Udgifterne til Festmusik, hvorunder navnlig en Kantate med dertil komponeret Musik, an-

sloges til 1,500 Kr. At der i Anledning af Festen burde præges en Erindringsmedaille, forudsatte Konsistorium, da det samme havde fundet Sted tidligere hos os ved lignende Lejligheder og ved de mange i de senere Decennier indtrufne Universitets Jubilæer i andre Lande ogsaa var sket. Medaillen kunde have en Størrelse af 46 $\frac{1}{2}$ Millimeter og burde præges i 1 Expl. i Guld, 30 i Sølv og 220 i Bronze. Efter de fra Medaillør Conradsen indhentede Oplysninger vilde dertil medgaa c. 3,000 Kr.; men af Hensyn til, at man mulig kunde finde sig foranlediget til at lade præge et større Antal Exemplarer i Sølv, anslog Konsistorium Udgiften under denne Post til 3,500 Kr. Det var sandsynligt, at Universitetet vilde kunne vente et betydeligt Antal Gjæster fra fremmede Universiteter eller videnskabelige Institutioner ved denne Lejlighed. Der maatte altsaa nødvendigvis opstaa Spørgsmaal om Midler til at udvise Gjæstfrihed mod de mødende Repræsentanter. Mulig kunde ogsaa andre offentlige Myndigheder eller private Personer se sig foranledigede til at gjøre nogen Pengeopofrelse i denne Anledning, saaledes at ikke hele den pekuniære Byrde herved faldt paa Universitetet. Men Universitetet burde dog selv træde i Spidsen med en Fest for Gjæsterne og Landets egne Myndigheder. Udgiften herved ansloges til 4,000 Kr. Til Dekoration af Universitetets Festsal, til Trykning, Lithografering, Porto, Avertissementer, Vognleje, Assistance m. m. ansloges 1,500 Kr.

Overslaget stillede sig herefter saaledes:

A.	Udgifter til literære Arbejder	4,000 Kr.
B.	— - Festmusik m. v.	1,500 —
C.	— - en Erindringsmedaille	3,500 —
D.	— - Modtagelse af Gjæster	4,000 —
E.	Andre Udgifter af forskjellig Art	1,500 —
		<hr/>
		14,500 Kr.

hvilket Beløb dog helst maatte afrundes til 15,000 Kr. Hertil vilde da, saafremt man vilde medtage Udgivelsen af en Del af Universitets Matriklen, komme c. 3,500 Kr., saa at Totaludgiften vilde blive 18,500 Kr. Skjøndt kun en ringe Del af de beregnede Udgifter vilde komme til Udbetaling i Finansaaret 1877—78, ansaa Konsistorium det dog for ønskeligt, at Sagen i sin Helhed toges under Overvejelse i Anledning af Finansloven for dette Aar, da det skyldtes Forfatterne af de paatænkte videnskabelige Arbejder, at de i Tide kunde være paa det rene med, at deres Arbejder virkelig vilde blive modtagne af Universitetet. Konsistorium indstillede derfor, at 18,500 Kr., subsidiært 15,000 Kr., maatte optages paa Finanslovforslaget for 1877—78 til Festligholdelse af Universitetets 400aarige Jubilæum den 1. Juni 1879, saaledes at et Beløb af 500 Kr. kunde anvendes i Finansaaret 1877—78 til fornødne Forarbejder.

Ministeriet tilskrey under 30te Juni Konsistorium, at det kun troede at burde gjøre den mindre Sum 15,000 Kr. til Gjenstand for Bevillingen, saaledes at altsaa den tidligere paatænkte Udgivelse af en Del af Universitets Matriklen opgaves. Efter at dette Beløb var blevet optaget paa en særlig Udgiftskonto paa Forslaget til Universitetets Budget for 1877—78, saaledes at det fulde Beløb 15,000 Kr. sattes inden Linien, og kun 500 Kr. udførtes, gaves Bevillingen ved Finansloven for det nævnte Aar. For at bringe den alt for dette Finansaar givne Bevilling til Anvendelse, vedtog Konsistorium strax at træffe Foranstaltninger med

Hensyn til Erindringsmedaillen. Det overdrog Udførelsen af denne, saa vel at give Tegning og efter Approbation af denne at skjære Stemplet som Stemplingen selv, til Medaillør Conradsen.

Under 9. Jan. 1878 foreslog Udvalget, at der skulde dannes et endeligt Festudvalg til at forberede alt Festen vedkommende, bestaaende af de 5 tidligere af Konsistorium valgte Medlemmer, der havde udgjort det foreløbige Udvalg, og 4 Medlemmer, valgte af den akademiske Lærerforsamling. Konsistorium tiltraadte for sit Vedkommende dette Forslag, og den akademiske Lærerforsamling valgte i et Møde den 18. Jan. Professorerne Jul. Thomsen, Ussing, Matzen og H. Scharling til Medlemmer. Kort Tid efter anmodede Konsistorium Universitetets Rektor, Prof. Holten, om at tiltræde Udvalget. Dette bestod altsaa af følgende Medlemmer: Konf. Madvig (Formand), Professorerne Goos, Schmidt, Holm, Holten og Steen, valgte af Konsistorium, samt Professorerne Jul. Thomsen, Ussing, Matzen og H. Scharling, valgte af den akademiske Lærerforsamling. Forretningerne deltes foreløbig saaledes mellem Medlemmerne, at Professorerne Ussing, Goos og Thomsen varetog, hvad der vedrørte Indbydelser og Lokalerne for Festerne, Professorerne Schmidt, Holm og Scharling overtog Tilsynet med Udgivelsen af de literære Arbejder, og Professorerne Holten, Steen og Matzen ordnede de Gjæstfriheden og Forholdet til Studenterne vedrørende Forretninger. Til at forhandle med Kommunens Forretningsudvalg for Festen delegeredes Professorerne Goos, Steen og Thomsen.

Kort Tid efter, den 26. Febr., afholdtes et almindeligt Studentermøde, paa hvilket der blev nedsat et Udvalg, der skulde drage Omsorg for Ordningen af Studenternes Deltagelse i Jubelfesten. Efter at dette Udvalg havde suppleret sig, bestod det af følgende: Redaktør C. Ploug, Formand, Overretsprokurator V. Rode, Viceformand, Overretssagfører H. Stephensen, Kasserer, Cand. jur. L. Jacobsen, Sekretær, Cand. jur. S. Bauditz, Redaktør P. Hansen, Adjunkt Chr. Møller, Cand. phil., Fabrikant Conr. Møller, Overretssagfører L. Arntzen, Cand. med. Chr. Bohr, Cand. mag. Chr. Crone, Dr. phil. J. A. Fridericia, Cand. jur. W. Friederichsen, Reservelæge Joh. Hempel, Skolebestyrer Joh. Helms, Dr. phil. H. Høffding, Stud. philol. S. Lembeke, Cand. mag. H. C. A. Lund, Stud. polyt. O. Mortensen, Dr. phil. J. Paludan, Cand. polit. V. Secher, Cand. phil. B. Stephensen, Overretssagfører R. Strøm og Cand. theol. H. Ussing, hvortil senere kom Kaptejn Collin-Lundh og Cand. philol. Bjørn Magn. Olsen, ligesom Stud. theol. H. Boisen indtraadte i Stedet for Cand. theol. H. Ussing. Medlemmer af Forretningsudvalget vare: Stephensen, Rode, Jacobsen, Bauditz, Hansen, Chr. Møller og Conr. Møller.

Hvad endelig angik Kjøbenhavns Kommune, nedsattes der af Magistraten og Borgerrepræsentationen et Udvalg, bestaaende af Overpræsidenten, Kammerherre Rosenorn, Borgmestrene, Konferensraad Ehlers og Etatsraad Hansen, Borgerrepræsentanternes Formand og Viceformand Højesteretsadvokat Henrichsen og Tømmermester Kayser, Raadmand Syndergaard samt Borgerrepræsentanterne Cand. jur. Bille, Professor Brix, Overretsprokurator Herforth og Professor Thomsen til Varetagelsen af alle Anliggender, der vedrørte Jubelfesten. Medlemmer af Forretningsudvalget vare Bille, Brix og Hansen.

Et af de første Spørgsmaal, med hvilke Universitetets Udvalg beskæftigede sig, var det, hvor Festen skulde afholdes og i hvilken Form. Resultatet af Over-

vejelsen herom blev en Henvendelse til Konsistorium, der derefter i Skrivelse af 21. Febr. begjærede Ministeriets Medvirkning. Saa vel Udvalget som Konsistorium forudsatte, at Universitetet vilde sende Indbydelser til ved Repræsentanter at overvære Festen til Universiteterne og dermed i Klasse staaende Institutioner i saa at sige alle fremmede Stater, der hørte til det samme store Kultursamfund som Danmark, baade fordi dette i sig selv var naturligt, og fordi det desuden næsten var paabudt ved den Omstændighed, at vort Universitet i de senere Aar havde modtaget lignende Indbydelser fra en Række fremmede Universiteter. Skjønt langt fra alle de Institutioner, til hvilke Indbydelserne skulde udgaa, kunde forudsættes at ville lade sig repræsentere, kunde det dog let forudses, at et temmelig betydeligt Antal af fremmede Gjæster vilde indtræffe. Naar hertil kom, at Universitetet vilde indbyde Repræsentanter for vore offentlige Myndigheder og Institutioner, maatte man gjøre Regning paa at have et betydeligt Antal Deltagere i Festen, og den uundgaaelige Opgave blev da at vælge et Sted for dennes Afholdelse, hvor Universitetets talrige indbudne Gjæster, dets Lærerpersonele og dets Studenter kunde finde den nødvendige Plads. Universitetets Festsal var hertil for lille, og det var ogsaa paatænkt, at en mindre Fest for en noget mere begrænset Kreds skulde finde Sted inden for Universitetets egne Mure. Hovedfesten ønskedes imidlertid henlagt til Frue Kirke. Denne Tanke havde ikke nærmest sit Udspring fra den Betragtning, at det kunde være naturligt at benytte en Kirkebygning til en Fest, som vel ikke var kirkelig, men dog paa saa mange Maader stod i nær og inderlig Berøring med Kirkens Formaal, hvorfor ogsaa i Leyden og Upsala Kirker benyttedes til den egentlige Hovedfestlighed; men den havde sin Hovedgrund i Forhold, der for os vare ganske særlige. Vort Universitet blev nemlig for 400 Aar siden indviet i Frue Kirke, vel ikke i den Bygning, der nu stod, men i en Bygning, der bar samme Navn og stod paa den samme Plads, en Begivenhed, som man med Rette havde valgt til Æmnet for Hovedmaleriet i Universitetets Festsal. Dette historiske Minde vilde allerede i og for sig gjøre det naturligt at henlægge Festligholdelsen af det 400aarige Jubilæum til det samme Sted, thi det var en historisk Mindefest, der skulde fejres. Konsistorium androg derfor om Tilladelse til at maatte benytte Frue Kirke til en Fest, der i det væsentlige skulde bestaa i en Kantate og en Festtale af Universitetets Rektor, samt, idet det gjorde opmærksom paa, at d. 1. Juni 1879 vilde være en Søndag, om, at Kirken i dette Øjemed maatte stilles til dets Raadighed i det fornødne Antal Dage, hvad enten Festen afholdtes paa denne Dag eller Dagen efter, da Forberedelserne i ethvert Fald vilde tage en Del Tid.

Ministeriet begjærede en Erklæring med Hensyn til dette Andragende fra Biskoppen over Sjællands Stift, Martensen. Denne indsendte under 22. Marts en Erklæring, der ledsagedes af en Udtalelse af 15de s. M. af Stiftsprovst Rothe. Sidst nævnte anbefalede Andragendet, idet han dog udtalte, at der rejste sig en Hindring i den Omstændighed, at d. 1. Juni 1879 ej blot var en Søndag, men 1ste Pinsedag, paa hvilken hverken Gudstjenesten kunde opgives eller Universitetsfestens Hovedhøjtid overhovedet fejres. At holde Festen d. 2. Juni vilde heller ikke kunne lade sig gjøre, bl. a. af det praktiske Hensyn, at der i saa Fald ikke kunde skaffes Tid til de fornødne Arrangements. Derimod henstillede han, om ikke Festen kunde holdes d. 3. Juni, saaledes at Kirken overlodes til Universitetet, naar Højmessetjenesten paa 2den Pinsedag var forbi Kl. 12. Aften-

sangen og Aftengudstjenesten maatte da falde bort, i hvis Sted en Froprædiken kunde holdes, men yderligere Indrømmelse mente han ikke, at Kirken kunde gjøre. Han antog, at der i Konsistoriums Ytringer om, hvorledes Festen skulde fejres, laa en Forudsætning om, at Festen, just ved at fejres i Frue Kirke, ikke skulde savne et kirkeligt Præg, saa at Kirkebygningen ej blev en blot Solennitetssal; men han savnede en bestemtere Antydning af, hvorledes man tænkte sig dette udført. Endelig udtalte han, at Kirken maatte ønske, forinden Festprogrammet fastsattes, at faa en Meddelelse derom.

Biskoppen udtalte, at den Højskole, der baade i Følge historiske og endnu bestaaende Forhold var saa nær forbundet med den danske Kirke, i hvis Høresale, især siden Reformationens Dage, denne Kirkes Lærerstand havde modtaget og endnu modtog sin Uddannelse, som derhos var Frue Kirkes Patronat, havde et i selve Forholdets Natur begrundet Krav paa Kirkens Benyttelse til festlig Erindring om sin Stiftelse, idet den, som i Konsistoriums Skrivelse anført, for 400 Aar siden modtog sin Indvielse i Frue Kirke. Alt burde fra Kirkens Side gjøres for at imødekomme Højskolens Ønske, at denne store Højtid, der vilde blive ihukommet i Fædrelandets Aarbøger, maatte kunne fejres paa en værdig Maade. Biskoppen tiltraadte Stiftsprovstens Forslag med Hensyn til Festens Afholdelse d. 3. Juni og ansaa det, som denne, ønskeligt, forinden Festprogrammet blev fastsat, at erholde nærmere Oplysning om den Form, under hvilken det paatænkte at give Festen det kirkelige Højtidspræg, der ikke vilde kunne undværes, naar det skulde kunne fremtræde som tilstrækkelig motiveret, at Festen just holdtes paa dette Sted, der for de tilstede værende nødvendig maatte vække Forventningen om et kirkeligt Moment.

Ministeriet tilstillede Konsistorium Afskrifter af disse Erklæringer under 15. April, idet det i øvrigt bifaldt, at Kirken overlodes Universitetet til Benyttelse efter afholdt Højmessestjeneste d. 2. Juni Kl. 12.

Hvad angaar Spørgsmaalet om at give Festen det kirkelige Højtidspræg, førtes senere Forhandlinger mellem Udvalget og Biskoppen for Sjællands Stift. Udvalget erkjendte, at et kirkeligt Moment baade var ønskeligt og sømmeligt, og foreslog, at det skulde bestaa deri, at der mellem den Musik, hvorunder Processionen drog ind i Kirken og tog Plads deri, og den første Del af Festkantaten, der gik forud for Rektors Festtale, blev afsunget en Psalmelid, helst »Vor Gud han er saa fast en Borg«, og dernæst af en Gejstlig holdtes en kortere Intimations-tale, der væsentlig indeholdt Tak til Forsynet for Fortiden og Bøn for Fremtiden. Biskop Martensen erklærede sig i Skrivelse af 24. Marts 1879 hermed enig, ogsaa hvad Valget af Psalmeliden angik. For saa vidt Konsistorium ikke maatte foretrække, at en af de theologiske Professorer udførte Intimationen, men ønskede en Medvirkning af selve det kirkelige Embede, ansaa han det for det mest passende, at han selv udførte den, hvad Udvalget med megen Tak modtog.

Som foran bemærket, havde Prof. Schiern erklæret sig villig til at forfatte et mindre historisk Skrift som Indbydelsesskrift til Festen, under Forudsætning af, at ingen anden i Mellemtiden behandlede samme Æmne, som han havde tænkt sig at behandle. Denne Forudsætning bristede imidlertid, idet den af Docent Annerstedt i Anledning af Upsalas Universitets Jubelfest i 1877 forfattede »Upsala Universitets Historia« i det væsentlige indeholdt det samme, som Prof. Schiern vilde have meddelt. Han opgav derfor at behandle dette Æmne,

og dermed bortfaldt i det hele hans Indbydelsesskrift til Festen. — Herved leddedes Udvalget ind paa en ny Tanke. Der viste sig nemlig Stemning for, at der som Festgaver fra Fakulteterne skulde leveres Universitetet, med samme Ret for dette som over for andre Festskrifter, en Samling af videnskabelige Arbejder, sondret for hvert Fakultet især og med den Forudsætning, at Samlingen i sin Helhed ikke maatte svulme for stærkt op. Udvalget tilskrev derfor under 31. Jan. 1878 samtlige Fakulteter med Forespørgsel, om de sluttede sig til denne Tanke, i hvilket Fald Udvalget vilde tage under Overvejelse, om det ikke maatte være muligt for Universitetet at skaffe de fornødne Pengemidler til Veje til at foranstalte Udgivelsen af disse Arbejder, som ikke vare gaaede ind i den oprindelige Plan, paa hvilken Ønsket om en Bevilling til Jubelfesten var grundet. Alle Fakulteter gave samstemmende Svar, med Angivelse af, hvor mange Ark de mente at ville gjøre Krav paa. Kun det rets- og statsvidenskabelige Fakultet forholdt sig noget tvivlende, dels fordi alle Medlemmers Tid og Arbejds-kraft i høj Grad var optaget, dels ogsaa fordi der for dette Fakultets Vedkom-mende mentes at være mindre Grund til at lade sig repræsentere, da der fra et af dets Medlemmers Side vilde foreligge et større Festskrift. Denne Tvivl blev imidlertid senere overvundet, og alle Fakulteter vare til Festen repræsenterede ved Festskrifter.

Under 5. Juni 1878 tilskrev Udvalget Konsistorium om Udgifterne til disse Festskrifter saa vel som om Beregningen af Udgifterne til Jubelfesten i det hele. Efterhaanden som Planen for Festens Afholdelse havde fæstnet sig i sine Hovedtræk, var Udvalget ogsaa kommet til en sikrere Beregning af Udgifterne ved Festen end den, der i 1876 gjordes af det foreløbige Udvalg. Det havde da vist sig, at den da beregnede Sum var aldeles utilstrækkelig, og at Udgifterne maatte anslaaes til 32,000 Kr. foruden de 500 Kr., der vare opførte i Finans-loven for 1877—78. Til Begrundelse heraf gennemgik Udvalget de enkelte Hovedgrupper af Udgifter.

Til literære Arbejder maatte paaregnes 10,500 Kr. i Stedet for 4,000 Kr. For det første foreslog Udvalget nemlig en Udgift til den oven for omtalte Sam-ling af mindre, videnskabelige Afhandlinger fra forskellige Universitetslærere, hvil-ken Samling eller Samlinger skulde fremtræde som Festgaver til Universitetet fra Fakulteterne. Efter at Ønsket herom var kommet til Orde og havde vundet liv- lig Tilslutning, mente Udvalget saa meget mindre at burde vægre sig ved at gaa ind herpaa, som det ved en Fest af denne Art var naturligt, at Hovedvægten kom til at ligge paa den aandelige Side. De i de sidste Aar stedfundne Jubelfester ved flere Universiteter, baade f. Ex. den i Upsala og den i Tübingen, frembøde ogsaa her Forbilleder, som ikke vel, naar de engang forelaa, kunde lades ude af Betragtning, dersom vort Universitet ikke skulde træde i ufortjent Skygge. Det mindre, tidligere lovede Festskrift vilde nemlig ikke blive leveret, dersom det skulde fremtræde som isoleret Arbejde, hvorimod det netop af vedkommende For-fatter mentes at have sin rette Plads som Led i en saadan Samling af Arbejder, der var paatænkt. Ogsaa af den Grund maatte man ønske at optage dette Fore-tagende som Led i Festplanen. Herved foranledigedes en ny Udgift, der var anslaaet til 4,500 Kr., se nærmere neden for.

Men foruden denne nye, hidtil slet ikke paaregnede Udgift, havde det vist sig, at de Forudsætninger, fra hvilke man i 1876 gik ud ved Beregningen af

Udgiften til det større Festskrift om Universitetets Retshistorie, ikke holdt Stik, og at der paa denne Post vilde udkræves et langt større Beløb end det, der lagdes til Grund ved det ældre Overslag. Summen hertil kunde nemlig ikke nu anslaaes til mindre end 6,000 Kr., idet Skriftet vilde udgjøre c. 80 Ark à 8 Sider i Stedet for, som tidligere beregnet, c. 20 Ark à 16 Sider, altsaa i Virkeligheden mere end det dobbelte. Det var i og for sig lige saa let forklarligt, at dette Værk havde maattet naa denne Størrelse —, det vilde endda ikke blive saa stort som f. Ex. Upsala Universitets Historie, som Docent Annerstedt havde forfattet til dette Universitets Jubelfest —, som det paa den anden Side aldeles ikke kunde vække Forundring, at Forfatteren paa et Tidspunkt, da han endnu slet ikke var begyndt paa Udarbejdelsen eller endog blot dens Forberedelse, og kun havde sin i Tanken udkastede Plans Hovedtræk at holde sig til, ikke havde kunnet beregne Størrelsen endog blot tilnærmelsesvis nøjagtig. Udvalget var her stillet anderledes end ved hin først omtalte, ganske nye Post. Lige over for denne havde man i og for sig friere Hænder, og man kunde altsaa, hvis man vilde tilsidesætte alle andre Hensyn for Økonomien, begrænse eller endog aldeles lade Planen falde. Men det her omtalte Arbejde maatte man selvfølgelig tage, saaledes som det forelaa fra Forfatteren. Sønderlemmes kunde det ikke; der var blot Spørgsmaal om alt eller intet. Det sidste var imidlertid et Alternativ, hvorpaa ingen kunde tænke.

Paa den anden Post, der opførtes paa det ældre Overslag, nemlig til Festmusik m. m., var der ligeledes en meget betydelig Forøgelse. Denne Post beregnedes nemlig tidligere til 1,500 Kr., men maatte nu anslaaes til mere end det dobbelte, nemlig til 3,500 Kr. Grunden til denne Forøgelse laa væsentlig i den Omstændighed, at man paaregnede to egentlige Festsdage, den ene til Hovedfesten i Frue Kirke, den anden til en noget mere begrænset, akademisk Fest i Universitetets Festsal. En saadan dobbelt Fest var saa at sige paabudt med Nødvendighed, naar alle de naturlige og med særligt Hensyn til forventede Gjæster fra Udlandet uundgaaelige Led af Festen skulde finde en passende Plads i Festens Program. Selv rent ydre Hensyn vilde forbyde en Sammentrængen paa en Dag, idet dette vilde gjøre Krav paa en aldeles uforholdsmæssig Tid, der ikke kunde undgaa at virke højst trættende og til sidst ganske sløve Interessen. Den samme Nødvendighed for at dele Festen paa to Dage havde ogsaa vist sig ved Jubelfesterne andetsteds, og disse Erfaringer maatte man tage Hensyn til. Da nu baade Sang- og Musikledsagelse var fornøden ved begge Fester, fulgte allerede heraf i det mindste en Fordobling af den tidligere for en enkelt Fest beregnede Udgift. To Kantater, hver sluttende sig til et forskjelligt Festindhold, maatte skaffes til Veje. To Gange stilledes der saaledes Krav til Digter, Komponist, Sangere og Orkester m. m. Men dertil kom, at Hovedfestens Afholdelse i Frue Kirke stillede andre og større Fordringer til den musikalske Bistand, end en Fest i det mindre Rum paa Universitetet. Summen paa denne Post havde derfor ikke kunnet ansættes lavere end til den angivne Sum af 3,500 Kr. Ogsaa denne Udgift var uundgaaelig, naar man ikke vilde opgive væsentlige Dele af Festen og i det hele indskrænke den saaledes, at man maatte lade Tanken om at indbyde fremmede Gjæster ganske fare. Heller ikke her havde Udvalget derfor haft frie Hænder til at begrænse Udgiften.

Det samme gjaldt dernæst om den fjerde Post paa det tidligere Overslag

(»til Modtagelse af Gjæster«), hvorunder opførtes 4,900 Kr. Udvalget havde, ligesom det ældre Udvalg, maattet betragte en Udgift til at udvise Gjæstfrihed mod dem, der mødte som Lykønskingsdeputationer for Udlandet, som ganske nødvendig, og der maatte herved tillige tages Hensyn til, at Repræsentanter for vort eget Lands offentlige Myndigheder og Institutioner maatte indbydes. Man var ogsaa blevet staaende ved den samme Tanke som det ældre Udvalg, at Udgiften fornemmelig maatte anvendes til en festlig Middagssammenkomst, der tænkes afholdt efter Hovedfesten i Kirken. Men medens man ved det ældre Overslag var gaaet ud fra et Antal indbudne af omtrent 200 ved denne Lejlighed, havde det ved de senere foretagne Beregninger vist sig, at der maatte paaregnes mere end det dobbelte Antal Personer (4 à 500). Naar man nu end videre tog Hensyn til de særlige Udgifter, som efter al Sandsynlighed de i Kjøbenhavn tilstede værende Vanskeligheder ved at skaffe et egnet Lokale vilde foraarsage, og til de nødvendige Udgifter til Dekoration, Musik m. v. ved denne særlige Lejlighed, maatte man begjære et Beløb af 10,000 Kr. paa denne Post.

I nær Forbindelse med den nys omtalte Post stod en ganske ny Post, som Udvalget havde anset det for nødvendigt at bringe i Forslag. Udvalget gik ud fra, at Jubelfesten ikke vilde faa sin rette Karakter, med mindre en livlig Deltagelse fra Studenternes Side fandt Sted. Udvalget havde derfor ogsaa været betænkt paa ved de egentlige Fester at sikre Studenterne en saadan Plads, at deres Deltagelse kunde fremtræde som et væsentligt Led af Højtidelighederne. Derimod bød Nødvendigheden, at kun en begrænset Repræsentation for Studenterne kunde indbydes til Universitetets Festmiddag. Det var derfor naturligt, at Studenterne vilde søge at samle sig og de Gjæster, de maatte tænke paa at indbyde, til særlige festlige Sammenkomster i de Dage, Festen varede. Universitetet kunde, efter Udvalgets Mening, ikke unddrage sig den Pligt at yde et Bidrag for at lette de økonomiske Vanskeligheder, som Virkeliggjørelsen af denne Tanke kunde undgaa at fremkalde. Hertil foreslog Udvalget et Beløb af 2,000 Kr.

Medens den tredje Post paa det ældre Overslag, Udgifter til en Erindringsmedaille, ingen Forandring havde undergaaet, og derfor, som forhen, opførtes med 3,500 Kr., af hvilke dog alt de 500 Kr. vare udbetalte, saa at der her kun resterede 3,000 Kr., maatte derimod atter paa den sidste Post til »andre Udgifter af forskjellig Art« en betydelig Forøgelse anses for uundgaaelig. Paa det ældre Overslag beregnedes denne til 1,500 Kr., hvortil lagdes 500 Kr. for uforudsete Udgifter, men efter den lagte Plan for Festen kunde den ikke anslaaes ringere end til 3,000 Kr. Der var navnlig en ny og betydelig Udgift, som vilde komme til under denne Post, nemlig til Indretning af Frue Kirke til Festen. Medens der vel ikke i noget stort Omfang vilde blive Spørgsmaal om nogen Dekoration af Kirken, maatte dog Prædikestolen dækkes, en passende Talerstol opføres og flere siddende Pladser tilvejebringes. Man havde bl. a. særlig haft for Øje Nødvendigheden af ned ad mod Kirkens Hovedindgang at opføre tvende Tribuner. Toges denne nye Hovedudgift i Betragtning ved Siden af mangfoldige, med den nu lagte Plan i Forbindelse staaende nye Udgifter af mindre Omfang, vilde det skjønnes, at 3,000 Kr. ingenlunde vare for rigelig anslaaede paa denne Post.

Udvalget beklagede, at de tidligere Forudsætninger i saa høj Grad havde vist sig uholdbare. Det vilde imidlertid, af hvad der i det foregaaende var bemærket, ses, at der var kommet et saa stort Antal nye Omstændigheder frem,

som ikke havde kunnet tages i Betragtning tidligere, idet man for 2 Aar siden ikke kunde have nogen Forestilling om dem, saa at der ingen Dadel kunde falde paa det ældre Udvalg, fordi det havde beregnet et Beløb, der nu viste sig ganske utilstrækkeligt. Dernæst erkjendte Udvalget villig, at den Sum af 32,000 Kr., foruden de alt anvendte 500 Kr., som det nu ansaa for nødvendig, i og for sig var en for Universitetet betydelig Udgift. Men naar det aldeles ene staaende i Festens Karakter toges i Betragtning —, at vort Lands eneste Universitet her mindedes en 400aarig, for Videnskaben og Nationen lige betydningsfuld Levetid —, troede Udvalget dog tillige, at Beløbet ingenlunde kunde betragtes som uforholdsmæssig, ligesom det sikkert heller ikke oversteg, hvad andre Universiteter ved lignende Lejligheder havde udgivet.

Endelig meddelte Udvalget en Del Oplysninger med Hensyn til de under første Post opførte 10,500 Kr. Af det større historiske Festskrift maatte Universitetet have 500 Expl. til Uddeling. Sætning, Trykning og Papir pr. Ark (à 8 Sider) vilde da blive 46 Kr. for den egentlige Text og 47 Kr. for Bilagene; for 70 Ark Text 3,220 Kr. og for 8 Ark Bilag 376 Kr., altsaa tilsammen c. 3,600 Kr. Hertil kom imidlertid særlig Betaling for Sætning af fremmed Sprog eller gammelt Dansk, hvoraf der efter Værkets Beskaffenhed vilde forekomme en Del, navnlig i Bilagene, samt for de aldrig ganske uundgaaelige Forandringer i Satsen, end videre Udgifter til Sætning, Trykning og Papir til Omslag samt Hæftning og Indbinding af et vist Antal Exemplarer. Endelig maatte ogsaa en mulig ringere Overskridelse af de beregnede 78 Ark tages i Betragtning. Samtlige disse Udgifter vilde saare let udgjøre 400 Kr., saa at det samlede Beløb ikke kunde ansættes ringere end til 4,000 Kr. Dertil kom Forfatterens Honorar. Ved det ældre Overslag gik man ud fra 60 Kr. pr. Ark à 16 Sider. Regnedes der nu kun det halve for et Ark à 8 Sider —, hvad der rigtignok ikke var saa meget —, og sattes Bilagene ud af Betragtning, vilde Beløbet blive 2,100 Kr. for 70 Ark. Med Forfatterens Indvilgelse var Beløbet afrundet til 2,000 Kr., som ikke skulde overskrides, selv om Arketallet gik ud over 70. Dette Honorar var ganske vist ikke meget rundeligt for et Arbejde, der havde optaget flere Aar, og hvortil Forfatteren desuden personlig havde maattet gjøre betydelige positive Udgifter i Anledning af Forarbejderne (saasom til Afskrivning af Dokumenter). Forfatteren var imidlertid med største Beredvillighed gaaet ind paa Udvalgets Betragtning, at der her for en Del var Tale om et Æreshverv. Det turde vel ogsaa antages, at Forfatterens Ejendomsret over Skriftet, trods det Antal Exemplarer, Universitetet fik til Uddeling, vilde have noget Værd. Det stod ham naturligvis i saa Henseende, ligesom ved Universitetets almindelige Festprogrammer, frit for at tage Aftryk for egen Regning og lade disse komme i Boghandelen.

For de mindre, videnskabelige Arbejder, der som Festgaver skulde ydes fra Fakulteterne, beregnedes selvfølgelig efter deres Øjemed intet Honorar. Paa den anden Side troede Udvalget, at Universitetet kunde lade sig nøje med et Antal af 300 Expl., idet Uddelingen af hvert Fakultets Samling fornuftigvis kun burde ske til den mere begrænsede Kreds, som kunde forudsættes at have en særegen Interesse for Arbejder netop i den paagjældende specielle Videnskab. Ved Beregningen af Udgifterne havde det maatte tages særlig i Betragtning, at der til en Del af de lovede Arbejder vilde fordres Tavler og Træsnit, hvad der ikke lidet vilde fordyre Udgiften. Efter et beregnet Arkeal af mindst 70 vilde Udgiften

efter stedfundne Beregninger end ikke blive begrænset til de paa Overslaget opførte 4,500 Kr. Naar Udvalget dog kun havde nævnt dette Beløb, var det begrundet i, at Universitets-Boghandler, Kancelliraad Hegel havde gjort det smukke Tilbud, at han, naar Forlaget blev ham overdraget, vilde være villig til at bære indtil 1,000 Kr. af Udgiften ved dette Foretagende, med særligt Hensyn til Øjemedet. Til rigtig Vurdering af dette liberale Tilbud bemærkede Udvalget, at den Indtægt, der kunde paaregnes af Forlaget, efter at Universitetet havde uddelt de det forbeholdte Exemplarer, efter Oplysninger, der havdes fra Sverige med Hensyn til et lignende Foretagende ved Upsala Universitets Jubelfest, efter al Sandsynlighed vilde blive næsten for intet at regne.

Det samlede Overslag stillede sig efter det anførte saaledes:

A. Udgifter til literære Arbejder:

1. til et større historisk Værk.....	6,000 Kr.	
2. til Festgaver fra Fakulteterne	4,500 —	
		10,500 Kr.

B. Udgifter til Kantater og Festmusik..... 3,500 —

C. Udgifter til en Erindringsmedaille ... 3,500 —

D. Udgifter til Modtagelse af Gjæster 10,000 —

E. Bidrag til Studenternes Deltagelse i Festlighederne 2,000 —

F. Adskillige Udgifter 3,000 —

i alt . 32,500 Kr.

Af disse var, som bemærket, i Finansaaret 1877—78 anvendt 500 Kr., saa at den samlede Sum, der nu maatte begjæres, udgjorde 32,000 Kr. Udvalget udtalte det Haab, at Konsistorium vilde fremsende dets Udtalelse med sin varmeste Anbefaling til Ministeriet og gjøre Indstilling om, at fornødent Forslag til Bevilling paa Grundlag heraf maatte blive gjort. Det tilføjede, at der vistnok først paa et forholdsvis sent Stadium vilde erholdes fuldstændig Sikkerhed for den omspurgte Bevilling, og at saaledes mange uopsættelige Arbejder maatte foretages under Trykket af nogen Uvished i saa Henseende. Udvalget havde dog troet trøstigt at burde arbejde videre paa sin Opgave i den Forventning, at det fra alle Sider vilde blive erkjendt, at disse nødvendige Udgifter til en passende Højtideligholdelse af Jubelfesten ikke vilde blive nægtede.

Med Skrivelse af 18. Juni indsendte Konsistorium Udvalgets Indstilling til Ministeriet. Konsistorium tiltraadte ganske, hvad Udvalget havde anført til Begrundelse for Begjæringen om de 32,000 Kr., og udtalte, at det, efter de Oplysninger, der vare givne, ikke nærede nogen Tvivl om, at en passende Højtideligholdelse af Jubelfesten vilde udkræve mindst det nævnte Beløb. Det vilde imidlertid være uforsigtigt ikke at optage i Bevillingen en Reserve til uforudsete Udgifter, thi der var ved en saadan Lejlighed altid, selv med Anvendelse af den omhyggeligste Økonomi, mere Anledning til at frygte, at for lidt end at for meget var beregnet. Anslog man til uforudsete Udgifter omtrent 10 % af Overslaget eller afrundet 3,000 Kr., blev det hele Beløb, der foresloges bevilget, 35,000 Kr. Konsistorium indstillede derfor, at Ministeriet vilde optage dette Beløb paa Universitetets Budget, idet det bemærkede, at det herved gik ud fra, at naar denne blev bevilget, vilde der ikke være noget til Hinder for at anvende, hvad der maatte blive besparet paa en enkelt Post af Overslaget, paa andre Poster. Efter

at Konsistorium derefter havde gennemgaaet Forholdet mellem de ny tilkomne Poster (10,000 Kr.) og Overskridelserne paa de ældre Poster (10,500 Kr.), bemærkede det, at det var let forstaaeligt, efter de Forhold, under hvilke det ældre Overslag fremkom, at under Sageus Behandling saa meget nyt kunde frembyde sig. At Konsistorium alt for over to Aar siden bragte Sagen paa Bane, havde nærmest sin Grund i, at der, hvis en Jubelfest skulde holdes, maatte blive Spørgsmaal om literære Arbejder, der vilde kræve lang Tids Forberedelse, og med Hensyn til hvilke de paagjældende Forfattere derfor havde et billigt Krav paa at vide, om der i det hele taget blev Brug for dem. Det var for at skaffe Vished om dette, nemlig at alle vedkommende vare enige med Konsistorium i, at en Jubelfest burde holdes, at man den Gang satte Sagen i Bevægelse, og Konsistoriums første Skrivelse til Ministeriet af 17. Jan. 1876 bragte derfor ogsaa alene de literære Arbejder paa Bane, som man i saa Fald burde eller kunde tænke paa at udgive. Da imidlertid Ministeriet opfordrede Konsistorium til at tilvejebringe et omtrentligt Overslag over samtlige Udgifter, foranledigedes det derved til at undergive Sagen i sin Helhed en foreløbig Overvejelse. Men paa hint fjærne Tidspunkt kunde der ikke ventes en i det enkelte gaaende Plan for Festen. Man maatte holde sig til visse selvforstaaelige Hovedtræk, og man havde intet andet nær liggende Sammenligningspunkt end Universitetsfesten i Anledning af Hs. kgl. Højhed Kronprinsens Formæling. Først langt senere, da man var kommet til at beskæftige sig mere indtrængende med den nærmere rykkende Fest, og da man i Upsala Universitets Jubelfest fik et mere brugbart Forbillede, kunde der i Virkeligheden være Tale om en paalidelig Beregning af Udgiften.

Ministeriet tilskrev derefter under 2. Juli Konsistorium, at det intet havde imod, at der paa Universitetets Budgetforslag for Finansaaret 1879—80 optoges et Forslag om, at den allerede givne Bevilling af 15,000 Kr., hvoraf de 500 Kr. vare komne til Udbetaling i Finansaaret 1877—78, gjentoges med 14,500 Kr. og forøgedes med 20,500 Kr., saa at der i alt optoges 35,000 Kr.

Udvalget var i sin Indstilling gaaet ud fra, skjønt det var sig Vanskeligheden heraf bevidst, at det dog vilde være muligt at skaffe et Lokale til den festlige Sammenkomst, eller i alt Fald, at et saadant uden alt for store pekuniære Ofre kunde skaffes til Veje. Der anstilledes mange Undersøgelser, lagdes mange Planer, men uden noget endeligt Resultat. Hvad der forøgede Vanskelighederne, var ogsaa den Omstændighed, at nøjagtige Opgjørelser, som senere havde fundet Sted, havde vist, at Tallet paa Deltagerne ikke kunde sættes ringere end til 550. Da senere Københavns Kommune havde sat sig i Bevægelse med Hensyn til sin Deltagelse i Festen, maatte man forudse, at et lignende Spørgsmaal vilde rejse sig for den, og at Forhandlinger i Fællesskab kunde blive at føre herom, som maaske kunde give Sagen en helt ny Skikkelse. De nu i det enkelte gennemførte, nøjagtige Undersøgelser gavede til Resultat, at intet alt for Haanden værende Lokale i København, selv ikke de største, hvorom der kunde være Tale, kunde tilfredsstillende de Krav, som maatte stilles, og hermed var det da givet, at en ny særlig Udgift vilde blive nødvendig til Tilvejebringelsen af et nyt Lokale. At tilvejebringe et saadant, saaledes at Udgiften herved ikke blev aldeles uforholdsmæssig, syntes i lang Tid at være en næsten uløselig Opgave. Da modtog Udvalget fra Havnekaptejn Lüders en Meddelelse og et Tilbud, som det i høj Grad maatte paaskjønne. Han meddelte, at Havnevæsenet paa Larsens Plads ud

til Havnen var i Færd med at opføre nogle store Varehaller, der omtrent skulde være færdige til Festens Tid, og som formentlig vilde frembyde de gunstigste Betingelser for at kunne benyttes til Festlokale, navnlig da Havnevæsenet kunde lempe sig for dette Ojemeds Skyld i forskjellige Retninger ved Opførelsen. Det tilbød derfor, under Forudsætning af Indenrigsministeriets Bifald, Universitetet disse Varehaller eller saa meget af dem, som behøvedes, til Benyttelse som Lokale for Festmiddagen. Efter at foreløbige Undersøgelser havde bekræftet Havnekaptejnens Formening, at Ojemedet her kunde naas, enedes Udvalget med Kommunens Udvalg om i Fællesskab at benytte disse Haller og at dele Udgiften ved de Foranstaltninger, der udkrævedes for at omforme dem til et Festlokale. Efter Forholdet mellem Antallet af Universitetets og Kommunens Gjæster vilde der paa Universitetets Andel falde c. 30 % af den samlede Udgift (c. 10,000 Kr.) eller mellem 3,000 og 3,500 Kr., hvorimod en Nybygning alene for Universitetets Regning vilde koste henved 20,000 Kr. Om disse yderligere Udgifter — c. 3,500 Kr. til Lokale og c. 1,000 Kr. til Forøgelsen af Antallet af Gjæster — gjorde Konsistorium under 21. Jan. 1879 Indberetning til Ministeriet.

I Anledning heraf mindede Ministeriet i Skrivelse af 24. Jan. Konsistorium om, at medens den første Bevilling af 500 Kr., som hvilede paa den Forudsætning, at hele Udgiften vilde blive c. 15,000 Kr., uden Vanskelighed gik igjennem, havde Forslaget om den sidst nævnte Sums Forhøjelse til 35,000 Kr. under 1ste Behandling af Forslaget til Finansloven for 1879—80 allerede givet Anledning til Remonstrationer saaledes, at den Udtalelse af Kultusministeren (jfr. Rigsdagstidenden Sp. 198—99), »og derved haaber jeg, at man kan blive staaende«, strax blev udlagt som et Forbehold om, at der kunde komme Begjæring om yderligere Bevilling eller en eventuel Overskridelse, jfr. Rigsdagstidenden Sp. 214—15. Jo mere dette ikke havde været Tilfældet, men Kultusministeren virkelig gik ud fra, at hermed vilde der ikke blive Spørgsmaal om større Krav, desto større Grund havde Ministeriet, som allerede i sin Skrivelse af 26. Jan. 1876 havde henledet Konsistoriums Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at et fuldstændigt Overslag over samtlige Udgifter i Anledning af Jubelfesten forelaa, naar Spørgsmaalet var om at bringe Sagen frem i Rigsdagen i Form af en Begjæring om en extraordinær Bevilling, til nu at nære Betænkkelighed ved at gaa ud over 35,000 Kr. Denne Betænkkelighed maatte yderligere forøges derved, at der i Finansudvalget havde dannet sig et Mindretal, som nægtede at bevilge noget ud over det oprindelig paaregnede Beløb af 15,000 Kr. Ministeriet nærede Frygt for, at en Begjæring om at gaa ud over Beløbet 35,000 Kr. med 4,500 Kr. kunde føre til, at dette Mindretal herved kunde gaa over til at blive Flertal. Ansvarer derfor turde Ministeriet ikke paatage sig. Hvis Konsistorium imidlertid efter en yderligere Overvejelse af de Betænkkeligheder, der saaledes forekom Ministeriet at være ved at gaa til Rigsdagen om Sømmens yderligere Forhøjelse, vedblivende maatte være af den Formening, at denne sidste Udgift var uundgaaelig, og at der ikke gaves nogen anden Maade at ordne Sagen paa inden for de 35,000 Kr., vilde Ministeriet vel ikke nægte at gjøre et Forsøg paa at sætte et dertil sigtende Forslag igjennem, men det havde dog troet at burde gjøre Konsistorium bekendt med de stærke Tvivl, som det nærede om Rigtigheden af under de for Haanden værende Omstændigheder at gjøre et saadant Skridt, for hvilket

Konsistorium derfor selv maatte bære Ansvaret, dersom Sagen skulde faa det Resultat, som Ministeriet oven for havde antydet.

Under 29. Jan. tilskrev Konsistorium Ministeriet, at dets Meddelelse om visse sandsynlige Udgifter ved Jubelfesten ud over de 35,000 Kr. lod det Spørgsmaal aabent, om det maatte findes rigtigt derpaa at grunde Forslag om Forhøjelse af Summen til Festligholdelsen af Jubilæet. Under den aldeles uundgaaelige Usikkerhed i Udgifternes Beregning indsaar man nemlig, at der kunde være vægtige Grunde til at blive staaende ved den en Gang stedfundne Opgjørelse, uden Hensyn til forandrede Forudsætninger paa enkelte Punkter, hvis Virkninger paa Udgiften i det hele ikke med Sikkerhed kunde vides, saa længe der herskede uundgaaelig Usikkerhed paa andre Punkter. Naar Konsistorium ikke desto mindre gjorde hin Meddelelse, var det, fordi det ansaa det for Pligt ikke at tilbageholde lige over for Ministeriet de ny opstaaede Kjendsgjæringer, der med en vis Sandsynlighed maatte antages at føre til en Overskridelse af hin Sum, og som altsaa mulig i sin Tid kunde begrunde Andragender om en Efterbevilling, hvis Summen ikke forhøjedes. I Følge denne Betragtning, og da Konsistorium efter Ministeriets Skrivelse ellers maatte antages at sætte endog Bevillingen af den tidligere beregnede Sum i Fare —, et Ansvar, som det selvfølgelig ikke burde paatage sig —, vilde Konsistorium heller ikke nu insistere paa, at der paa Forslaget til Finansloven for 1879—80 optoges en Forhøjelse af den tidligere begjærede Sum, naar blot det fastholdtes, at Summen var og med Nødvendighed kun kunde være kalkulatorisk, saa at en ubetinget Forpligtelse ikke paalagdes Universitetet til under ingen Omstændigheder at overskride Summen. Hvis dette var Mening, vilde de Mænd, hvilke Universitet havde overdraget Arbejdet med Hensyn til Forberedelsen, ikke med god Samvittighed kunne fortsætte deres Hverv, med mindre Garanti tilvejebragtes for, at mulige Overskridelser bleve dækkede ad privat Vej. En Selvfølge var det imidlertid, at baade disse Mænd og Konsistorium vilde bestræbe sig af al Magt for at holde Udgiften saa nær som muligt til den bevilgede Sum. Konsistorium bemærkede i saa Henseende, at den Forøgelse af Udgiften, som var paaregnet paa Grund af et større Antal Gjæster ved Festmaaltidet, forhaabentlig vilde kunne undgaas ved en Reduktion af den for hver Gjæst beregnede Sum. Ligeledes vilde Konsistorium gjøre sig al mulig Umage for, at Universitetets Andel i Udgiften til Lokalet ikke kom til at overskride de 3,000 Kr., som vare 30 % af det anslaaede Beløb. Selve denne Udgift maatte Konsistorium derimod, efter hvad det i Skrivelse af 21. Jan. havde bemærket, betragte som ganske uundgaaelig, ligesom det paa ny maatte udtale, at Universitetet paa denne Maade kom paa en uventet heldig og særdeles lempelig Maade over de Vanskeligheder, der viste sig. Det uvisse og for Tiden ikke beregnelige var da det, om der mulig paa enkelte andre Punkter kunde indvindes Besparelser. Ogsaa i denne Henseende vilde Konsistorium naturligvis lade det være sig magtpaaliggende at gjøre, hvad det formaaede. Men det vilde dog ikke handle forsvarligt ved i denne Henseende at stille en større Sandsynlighed i Udsigt, end der virkelig for Tiden forelaa.

Ministeriet udtalte i Skrivelse af 2. Febr., at det i det hele taget med Tilfredsstillelse havde modtaget Konsistoriums Udtalelser. Kun var der et Punkt, som efter Ministeriets Mening hvilede paa en Misforstaaelse og til en vis Grad betog Konsistoriums øvrige Udtalelser deres væsentligste Betydning, og som

Ministeriet derfor imødegik. Konsistoriums Tiltræden af Ministeriets Tvivl hvilede nemlig paa den Forudsætning, »at det fastholdtes, at Summen var og med Nødvendighed kun kunde være kalkulatorisk, saa at en ubetinget Forpligtelse ikke paalagdes Universitetet til under ingen Omstændigheder at overskride Summen«. Denne Opfattelse maatte Ministeriet strax erklære sig imod. Af Anmærkningerne til Forslaget om Bevillingen af de 35,000 Kr. fremgik det klart, at man paa det tidligere Stadium ikke kunde have den tilstrækkelige Indsigt i, hvilke Udgifter Festen vilde føre til, og der føjedes da til, »at der først senere . . . kunde i Virkeligheden være Tale om en paalideligere Beregning af Udgifterne«. Herefter vilde, dersom de 35,000 Kr. maatte blive bevilgede, den almindelige Regel, at Summen ikke maatte overskrides, gjælde ligesom ved enhver anden Bevilling. Der kunde ikke være Spørgsmaal om, at Summen 35,000 Kr. skulde være kalkulatorisk, hvilket ogsaa tydelig nok fremgik deraf, at der ikke i Texten, end ikke nogetsteds i Anmærkningerne, var tilføjet Ordet »anslaas«, ligesom det ogsaa syntes indirekte at ligge deri, at Konsistorium havde troet det nødvendigt at gjøre Ministeriet bekendt med, at en, som det selv betegnede som uundgaaelig, Udgift paa 4,500 Kr. var kommet til; thi havde Summen været kalkulatorisk, vilde det jo have været tilstrækkeligt blot paa et senere Stadium at motivere Overskridelsen. Derimod vilde Konsistorium ikke, uanset, at de 35,000 Kr. fremkom af 7 forskellige Underkonti, hver med sin bestemt paaregnede Udgift, være bundet ved Specialsummerne, men være berettiget til at dække en Overskridelse paa en af Underkontierne med tilsvarende Besparelser paa en eller flere af de andre Underkonti. Grunden hertil var den, at der i saa Henseende var taget et udtrykkeligt Forbehold, medens det i øvrigt var en ligefrem Selvfølge, at Hovedkontoens Beløb ikke kunde overskrides. Ministeriet lagde derfor Konsistorium alvorligt paa Sinde, at dette iagttoges og under Sagens Ordning holdtes strængt for Øje.

Forberedelserne til Festen dreves nu med stor Kraft, saa vel af de enkelte Underudvalg, i hvilke Udvalget, med Forandring af den tidligere foreløbige Ordning (S. 594), endelig havde delt sig med Hensyn til Varetagelsen af, hvad der angik enkelte særlige Forretningsbrancher, som af det samlede Udvalg, for saa vidt angik de mere almindelige Spørgsmaal. I sidst nævnte Henseende maa bemærkes, at Udvalget havde anset det for rigtigt, at Jubelfesten, efter sædvanlig akademisk Skik ved lignende Lejligheder, fejredes med Doktorpromotioner i de enkelte Fakulteter. Det havde derfor allerede d. 31. Jan. 1878 tilskrevet samtlige Fakulteter, at medens det var af den Mening, at der under de i mange Retninger forandrede Forhold ikke ved denne Lejlighed, som ved længere tilbage liggende større Universitetsfester, burde udgaa nogen egentlig Indbydelse til at disputere for Doktorgraden, havde Udvalgets Medlemmer været enige i, at der var Grund for Fakulteterne til at kreere Æresdoktorer, som da modtog deres Diplomer ved Festen. Udvalget gik herved ud fra, at denne Hædersbevisning ikke burde indskrænkes til Danske, men at der ogsaa kunde være Anledning til at yde den til Udlændinge, navnlig til Mænd fra Norge, Sverige og Finland. Det opfordrede derfor Fakulteterne til i Tide at være betænkt paa at træffe deres Valg af de Mænd, de maatte ønske at tildele Æresdoktorgraden. D. 13. Septbr. begjærede Udvalget derhos, under Henviisning til, at Meddelelsen af Æresdoktorgraden i Følge Frd. 9. Jan. 1824 § 5 krævede kgl. Tilladelse og denne altsaa maatte er-

hverves, førend nogen Henvendelse til de paagjældende kunde finde Sted, og med den Bemærkning, at den fælles Anledning gjorde det naturligt, at Listerne for alle Fakulteterne fremsendtes som en Helhed fra Universitetet ved Konsistorium, Listerne tilsendte inden Udgangen af Oktbr. Maaned, for at de Henstillinger til Fakulteterne, hvortil der kunde være Anledning angaaende Iagttagelse og mulige Undtagelser fra visse vedtagne fælles Regler, i Tide kunde finde Sted. Blandt saadanne Regler fremhævede Udvalget særlig, foruden den nys nævnte, at Uddelingen formentlig kun burde finde Sted til Mænd i de nordiske Lande, tillige, at intet Fakultet burde kreere sine egne Medlemmer, og at Tallet for hvert Fakultet ikke meget burde overskride 10.

De derefter til Udvalget indsendte Lister fra Fakulteterne gave kun Anledning til en Henstilling til det rets- og statsvidenskabelige Fakultet. Udvalget fandt nemlig, at der for dette Fakultets Vedkommende var Anledning til en Undtagelse fra den Regel, at intet Fakultet burde kreere sine egne Medlemmer. Det maatte nemlig være Universitetet i det hele magtpaaliggende at vise Prof. Matzen sin Aerkjendelse af den Kraft og Tid, han mod et forholdsvis ringe Pengevederlag havde ofret paa Udførelsen af sit store Arbejde om Universitetets Retshistorie, der af Konsistorium var bestemt til Festskrift. Dette kunde kun ske derved, at Fakultetet var villigt til at indstille ham til at modtage den juridiske Æresdoktorgrad; denne Fravigelse fra Regelen, som havde en aldeles særlig Anledning, vilde forstaas af alle uden at drage andre Afvigelser til Følge. Paa denne Henstilling gik det rets- og statsvidenskabelige Fakultet med stor Beredvillighed ind.

Listerne sendtes af Udvalget til Konsistorium, der under 18. Decbr. indstillede, at Ministeriet vilde erhverve allerh. Tilladelse til at meddele de af Fakulteterne nævnte Mænd Æresdoktorgraden ved Universitetets Jubelfest, for hvert Fakultet med den nærmere Bestemmelse af Graden, som de almindelige Regler medførte. Indstillingen bifaldtes ved kgl. Resolution af 17. Jan. 1879. Fortegnelsen over de Mænd, der ved Festen kreeredes til Æresdoktorer, vil findes neden for under V. Akademiske Grader. Tvende Tillægsindstillinger af Konsistorium af 5. Febr. og 1. Maj, foranledigede ved Henvendelser fra det rets- og statsvidenskabelige, det lægevidenskabelige og det filosofiske Fakultet om en yderligere Kreering af Æresdoktorer, bifaldtes ved kgl. Resol. henholdsvis af 13. Febr. og 12. Maj. Disse Mænd ville ligeledes findes neden for under V. Endelig kan det mærkes, at der hertil i Følge kgl. Resol. af 2. Juli er kommet endnu en Æresdoktor, om hvilken Konsistorium efter det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Begjæring under 20. Juni gjorde Indstilling til Ministeriet. Ogsaa denne er anført neden for under V.

Hvad angaar de tvende Kantater, anmodede Udvalget Redaktør C. Ploug om at skrive Kantaten til Festen i Frue Kirke og Prof. J. P. E. Hartmann at komponere Musiken hertil, hvorhos det overdroges Pastor Chr. Richardt at skrive Kantaten til Promotionsfesten, medens Prof. N. W. Gade anmodedes om at komponere Musiken dertil. Med Hensyn til den musikalske Udførelse af disse Kantater, anmodede Udvalget under 31. Oktbr. 1878 Studenter-Sangforeningen om at udføre den vokale Del, med Bistand af Damer, Solister og andre Kræfter, som Komponisterne nærmere maatte bestemme. Tillige anmodedes Sangforeningen om at paatage sig at forestaa det administrative Arrangement af Sangprøver m. v. og i sin Tid at aflægge et samlet Regnskab over Udgifterne. S. D. tilskrev

Udvalget Professorerne Hartmann og Gade herom, og anmodede dem om at træffe fornødent Arrangement med de Damer og Solister, som de ønskede at benytte i Forbindelse med Studenter-Sangforeningen.

Studenternes Udvalg tilbød i Skrivelse af 14. Novbr., at det selv vilde forestaa Fordelingen af de Billetter til Universitetets Festligheder, som Universitetets Udvalg kunde forbeholde Studenterne, at det vilde yde Assistance med Organisationen af og Arbejdet i Bureauet, samt organisere og stille til Disposition for Universitetes Udvalg et Marskalkskorps, under Ledelse af en øverste Marskal. Det meddeltes derhos, at Studenterudvalget agtede at udstede Indbydelser til Studenterksamfundene i Christiania, Lund, Upsala og Helsingfors til ved Deputationer at lade sig repræsentere ved Festen. Udvalget havde i saa Henseende begrænset sig til 80, og spurgte, om Universitetet ved sine Festligheder kunde modtage saa mange Gjæster fra Studenterne. Universitetet modtog med Tak disse Tilbud og godkjendte villig Studenterudvalgets Forslag om at vælge Cand. phil., Fabrikant Conrad Møller til øverste Marskal. Hvad Tallet paa Studenternes Gjæster angik, beklagede det af Hensyn til Pladsen kun at kunne modtage 50.

Udvalgets Arbejder vare nu saa vidt fremmede, at man kunde skride til Udsendelsen af de allerede udfærdigede Indbydelser til de fremmede Universiteter og videnskabelige Institutioner, da det blev bekjendt, at der mellem Preussen og Østerrig var afsluttet en Traktat, ved hvilken Pragfredens Art. 5 var blevet ophævet. Det Spørgsmaal fremstillede sig nu ganske naturlig, hvilken Indflydelse denne Traktat maatte have paa Universitetets Stilling til Jubelfesten.

Det viste sig meget snart, at mange af Konsistoriums og Festudvalgets Medlemmer havde et bestemt Indtryk af, at disse Begivenheder maatte udøve en Indskrænkning i den Plan, efter hvilken man tidligere havde tænkt sig Jubelfesten afholdt, og de derefter stedfundne Møder af Konsistorium d. 10. og 12. Febr., til hvilke ogsaa Festudvalgets Medlemmer uden for Konsistorium vare tilkaldte, stadfæstede, at denne Opfattelse deltes af det overvejende Flertal af Konsistoriums og Festudvalgets Medlemmer. Ikke blot ansaa man en Begrænsning af de officielle Indbydelser for Udlandets Vedkommende for nødvendig af Hensyn til Landets og Universitetets Værdighed og for at undgaa de Mistydninger, som Festens Udførelse efter den oprindelige Plan let kunde fremkalde hos de os nærmeste; men man mente ogsaa, at en saadan Begrænsning vilde være nødvendig, naar man ikke vilde udsætte sig for den ikke fjærnt liggende Mulighed, at der under Festen indtraadte Forhold og Situationer, der baade vilde bringe en skurrende Mislyd ind i Feststemningen og kunde have uberegnelige Følger i større Omfang. At holde Festen efter en Plan, der udsatte for sligt, vilde paadrage Universitetet et Ansvar, som de, der skulde lede Festen, saa meget mindre kunde anse det rigtigt, at det underkastede sig, som de folte, at de ikke ubetinget kunde være Herrer over at afværge det frygtede. For at forvisse sig om, at denne Opfattelse deltes af Lærerforsamlingen, sammenkaldtes et Møde af denne den 12. Febr. Det Forslag til Beslutning, der forelagdes Lærerforsamlingen, gik vel kun ud paa at overlade Sagens endelige Afgjørelse til Konsistorium og Festudvalg*), og af-

*) Den Beslutning, Lærerforsamlingen vedtog, gik ud paa, „at den endelige Afgjørelse om Jubelfestens Udstrækning burde træffes af Konsistorium i Forbindelse med Festudvalget, efter Afvejelse af samtlige berettigede Hensyn“. Et af Prof. Grundtvig

gjorde derfor i Formen intet. Men under Forhandlingerne lagdes der ikke Skjul paa, i hvilken Retning den endelige Beslutning sandsynligvis vilde gaa, og det overvejende Flertal af Lærerforsamlingen, der vedtog det af Konsistorium forelagte Forslag, tiltraadte saaledes i Virkeligheden den Betragtning, som Konsistorium og Festudvalget havde. Inden endelig Beslutning toges overensstemmende med den af Lærerforsamlingen givne Bemyndigelse, forvissede Konsistorium og Festudvalget sig fremdeles om, at Universitetet ikke stod ene med Hensyn til den Stemning, der havde vist sig raadende inden for dets Kredse, men at den fandt Gjenlyd og Tilslutning ogsaa uden for disse og da navnlig hos Repræsentanter for Kjøbenhavns Kommune, der havde vist sig saa redebon til at gjøre sit til, at Jubelfesten kunde fejres paa en passende Maade.

Men medens man saaledes var paa det rene med, at en vis Indskrænkning af Festen var naturlig og rigtig, fandt man paa den anden Side, at de indtraadte Forhold ikke paabøde at føre Festen tilbage til en sædvanlig akademisk Fests snævre Rammer. Festens mere omfattende Karakter, der gav den en Betydning for Land og Folk i det hele, maatte man ikke blot finde det naturligt at bevare, men man fandt, at netop de særegne Omstændigheder endogsaa indeholdt en stærk Opfordring til at opretholde denne. Men den naturlige Følge heraf blev atter, at man fastholdt Indbydelserne til den snævre Kreds af Universiteter uden for Landet, som ved ganske særegne Baand vare knyttede til vort. Ved en saa stor og udpræget Fest som den, Kjøbenhavns Universitet havde tænkt paa, maatte det stille sig som unaturligt ikke at have Repræsentanter for Norge, hvis studerende Ungdom i henved halvfjerdehundrede Aar lige med Danske havde søgt vort Universitet eller fra den Del af Sverige, hvis Studenter i henved 200 Aar havde haft videnskabeligt Hjem ved vor Højskole. Og ved Siden af disse historiske Forhold gjorde sig med Hensyn til de nordiske Universiteter i det hele det ganske særlige videnskabelige Fællesskab gjældende, som knytter dem sammen ved et snævrere Baand. Deri laa en Berettigelse og Opfordring til at opretholde Indbydelserne til disse. Paa den ene Side formindskedes ikke derved Betydningen af den besluttede Indskrænkning, paa den anden Side vilde Festen uden Repræsentanter fra disse Universiteter mangle en væsentlig Del af det, der skulde berettiggende den til at overskride det sædvanlige Maal af de almindelige akademiske Fester. Dette var endelig i fuld Overensstemmelse med den fra alle Sider bifaldte Tanke med Hensyn til de akademiske Hædersbevisninger, som Universitetet vilde tildele Mænd fra alle de nordiske Lande og kun fra disse.

Det tilfaldt altsaa, efter den akademiske Lærerforsamlings Beslutning, Konsistorium i Forbindelse med Festudvalget at træffe endelig Afgjørelse med Hensyn til Spørgsmaalet om Jubelfestens Udstrækning. Efter Forslag af dette Udvalg bifaldt Konsistorium, at Jubelfesten holdtes i den Form og paa den Maade, som oprindelig paatænkt, kun med den Lempelse, at de officielle Indbydelser for Udlandets Vedkommende indskrænktes til de videnskabelige Institutioner i Norden. Herom gjorde Konsistorium under 27. Febr. Indberetning til Ministeriet,

stillet Forslag om for Tiden at nægte Bemyndigelse til at indskrænke Jubelfestens Udstrækning, forkastedes saa vel som et af Prof. W. Scharling stillet Forslag om, at mulige Indskrænkninger skulde forelægges en ny Lærerforsamling til Beslutning.

idet det tilføjede, at den besluttede Modifikation ikke i noget som helst væsentligt Punkt forandrede Forholdet med Hensyn til de Udgifter, Festen nødvendiggjorde.

I Anledning heraf gjorde Ministeriet i Skrivelse af 28. s. M. opmærksom paa, at herved dog i en væsentlig Henseende det Grundlag vilde fraviges, paa hvilket Ministeriet havde stillet sig, da det først efter Konsistoriums Begjæring stillede Forslag paa Finansloven om en Bevilling i Anledning af Jubelfesten, og det samme gjaldt om det Forslag, der nu forelaa for Rigsdagen. Og hertil føjede det, at en Meddelelse af Festudvalgets Beslutning i et af Hovedstadens Blade allerede havde foranlediget en Henvendelse til Ministeriet fra Folketingets Finansudvalg.

Da der desuden hos Ministeriet maatte være Tvivl om, hvorvidt den af Festudvalget fattede og af Konsistorium tiltraadte Beslutning i og for sig kunde anses for heldig og ikke vilde give Anledning til Tydninger, der ikke kunde være gavnlige og maaske skadelige, udtalte Ministeriet Ønsket om, at Sagen bragtes frem til fornyet Overvejelse og da navnlig stilledes saaledes, om det ikke maatte findes rigtigt at holde Festen efter den oprindelige Plan, eller i alt Fald at indskrænke Jubelfesten til en sædvanlig Universitetsfest, forbundet med Doktorpromotion, Udgivelse af større Festskrifter, Prægning af en Medaille m. v., men uden Indbydelse af fremmede. I sidste Fald begjærede Ministeriet derhos Oplysning om, til hvilket Beløb Udgifterne i Anledning af Festen ville indskrænke sig.

Saaledes som Sagen stillede sig, havde Konsistorium troet sig berettiget til at gaa ud fra, hvad det ogsaa udtalte i den neden for anførte Skrivelse af 7. Marts, at den Beslutning, hvortil man til sidst efter omhyggelig og alsidig Overvejelse var kommet, nemlig at opgive Indbydelserne til Udlandet i Almindelighed og kun fastholde Indbydelserne til de videnskabelige Institutioner i Norden, idet i øvrigt Festen afholdtes i den Form, som oprindelig paatænkt, kunde gjøre Regning paa Regeringens Billigelse. Konsistorium erkjendte vel Rigtigheden af det i Ministeriets Skrivelse af 28. Febr. udtalte, at man ved den tagne Beslutning i en væsentlig Henseende fraveg det Grundlag, fra hvilket der hidtil med Hensyn til Bevillingen til Jubelfesten var gaaet ud; men da denne Forøgelse ikke var vilkaarlig, men fremkaldt ved Omstændigheder, hvis Betydning med Hensyn til Jubelfesten man forudsatte vilde bedømmes paa samme Maade af de Myndigheder, af hvilke Bevillingen afgang, var der næppe Grund til at antage, at den tagne Beslutning, naar den i øvrigt ikke forandrede Forholdet med Hensyn til Festudgifterne, vilde faa nogen Betydning for Spørgsmaalet, om Bevillingen vilde blive givet. Ligeledes troede Konsistorium, som oven for berørt, at selv om de Mistydninger, paa hvilke Ministeriet henpegede, maatte forekomme, vare de mindre at frygte end det at opretholde Festen efter den oprindelige Plan.

Konsistorium og Festudvalget ønskede selvfølgelig levende, at de Betragtninger, paa hvilke dets Beslutning var grundet, maatte vinde saadant Bifald, at det endnu kunde være muligt at bringe denne Beslutning til Udførelse, men efter Ministeriets Skrivelse troede det at maatte opgive Haabet derom. Man mente til Grund for sin fornyede Overvejelse at maatte lægge den Forudsætning, at den Bevilling, som vilde behøves hertil, ikke vilde blive givet, og at Beslutningens Gjennemførelse, endog bortset fra Bevillingsspørgsmaalet, ikke vilde billiges af Ministeriet, og at man derfor ganske maatte se bort herfra.

Under disse Omstændigheder, og naar Universitetet altsaa kun havde Valget mellem de to i Ministeriets Skrivelse paapegede Alternativer, enten Afholdelse af Festen efter den oprindelige Plan eller dens Indskrænkning til en sædvanlig Universitetsfest, forbundet med Doktorpromotion, Udgivelse af større Festskrifter, Prægning af Medaille m. v., men uden Indbydelse af fremmede, var Flertallet af Konsistoriums og Festudvalgets Medlemmer af den Mening, at Forudsætningerne for den Bemyndigelse, den tidligere Lærerforsamling havde givet dem til at tage den endelige Beslutning om Jubelfestens Udstrækning, vare saa væsentlig forandrede, at Valget ikke burde træffes af dem, men at Sagen paa ny burde forelægges den akademiske Lærerforsamling.

Førend Lærerforsamlingen, der af Konsistorium sammenkaldtes til et Møde d. 6. Marts, traadte sammen, modtog Universitetets Rektor en Adresse fra c. 200 akademiske Borgere af følgende Indhold:

»Ældre og yngre akademiske Borgere, der med Kjærlighed have sluttet sig til vort Fædrelands Universitet, føle Trang til, inden nogen endelig Bestemmelse er taget om den forestaaende Jubelfest, at udtale som et Ønske, at den i det væsentlige maa blive afholdt efter den oprindelige Plan. Det Slag, der har ramt vort Fædreland, maa jo smerte os alle dybt, men vort Livs Haab er ikke knust, og derfor tro vi ogsaa med Glæde at kunne fejre en Fest for det Universitet, der i 400 Aar, ved Siden af ind ad til at udbrede Kulturens Lys, ud ad til har hævdet Danmarks Ret til at leve. Imidlertid tro vi kun, at denne Fest kan faa sin rette Betydning for vort Fædreland ved at blive en evropæisk Fest. Det vil efter vor Overbevisning ikke kunne forsvares at forsømme en Lejlighed til at minde Evropa om, at der her i Danmark lever et lille Folk, som har haft sin ejendommelige Udvikling, og som har Livskraft til at bære en Fremtid.«

Studenternes Jubelfestudvalg rettede under 5. Marts følgende med 14 Stemmer mod 4 vedtagne Henvendelse til Lærerforsamlingen:

»Drøftelsen af den forestaaende Fests Form og Omfang har selvfølgelig været fulgt med den mest levende Interesse i Studenternes Kredse. Men medens man til fulde har kunnet forstaa og sympathisere med de Følelser, paa Grundlag af hvilke Spørgsmaalet er blevet fremdraget til fornyet Diskussion, har man med stigende Uro trot at se et Resultat fremgaa af disse Overvejelser, som stod i Strid med den almindelige Mening blandt de studerende. Disses overvejende Flertal holder nemlig for, at Universitetets Jubelfest, naar der tillægges alle Sagens Momenter den dem tilkommende Vægt, fejres paa den for Universitetet selv værdigste, for vort Fædreland gavnligste og med den almindelige Folkestemning mest stemmende Maade ved at afholdes i det fra først af paatænkte Omfang. Som de, der ere valgte til under Samarbejde med Universitetet at varetage Studenternes Tarv, have vi trot at handle mod vor Pligt over for vore Mandanter ved at tilbageholde denne Udtalelse af den Betragtningmaade, der gjør sig gjældende i Studenterkredsene. Vi driste os selvfølgelig ikke til at give noget Raad, og det ligger langt fra vor Tanke at ville øve nogen utilberlig Indflydelse paa den højt ærede Lærerforsamlings Beslutning; vi bede Forsamlingen modtage denne Henvendelse i den samme, af sand Interesse for Sagen prægede Aand, hvoraf den er fremgaaet, og betragte den som Opfyldelsen af et af vor Stilling fremgaaet Hverv, som vi ikke kunde unddrage os uden at svigte vor Opgave, medens dets Udførelse

dog mulig kunde tilføre den højt ærede Lærerforsamlings Overvejelser et Moment, der har sin Betydning ved Spørgsmaalets endelige Afgjørelse.«

Forhandlingerne i Lærerforsamlingens Møde godtgjorde klarlig, at Flertallet af denne Forsamling, ligesom af Konsistorium og Festudvalget, nærde Ønsket om, at den af disse tagne Beslutning maatte kunne gennemføres. Men Forsamlingen, hvem Ministeriets Skrivelse til Konsistorium var meddelt, maatte ligesom Konsistorium gaa ud fra, at Tanken herom maatte opgives, og forkastede derfor med 26 St. mod 10 et af Prof. Schiern stillet Forslag, der gik ud paa principielt at udtale Ønsket om at opretholde Konsistoriums og Festudvalgets Beslutning om Festens Udstrækning. Derimod vedtog Forsamlingen enstemmig, overensstemmende med et af Prof. Holm stillet Forslag at udtale, at den anerkjendte det berettigede og naturlige i den Holdning, som Konsistorium og Festudvalget hidtil havde vist i Forhandlingerne om Jubelfesten.

Derefter sattes det første i Ministeriets Skrivelse nævnte Alternativ, nemlig at holde Festen efter den oprindelige Plan, under Afstemning. Dette Alternativ forkastedes med 26 St. mod 22. Det andet af Ministeriet nævnte Alternativ, at indskrænke Festen til en sædvanlig Universitetsfest, forbundet med Doktorpromotion, Udgivelse af større Festskrifter, Prægning af en Medaille, vedtoges enstemmig.

Om denne Lærerforsamlingens Beslutning gjorde Konsistorium Indberetning til Ministeriet under 7. Marts, idet det gjorde Rede for Sagens Gang og de Forhandlinger, det havde ført dels indbyrdes, dels med Kommunens Repræsentanter, ligesom det satte Studenternes og Kommunens Udvalg i Kundskab herom. I Skrivelse til Ministeriet af 10. s. M. opstillede Konsistorium Budgettet for Festen i dens nye Skikkelse i Forhold til, hvad der tidligere var begjært. Af de da nævnte Poster vilde Post D., »Udgifter til Modtagelse af Gjæster«, 10,000 Kr. udgaa, hvorimod Udgifterne til Festen i øvrigt ikke væsentlig vilde formindskes. Uforandret vilde nemlig blive Post A., »Udgifter til literære Arbejder«, 10,500 Kr. og Post C., »Udgifter til en Erindringsmedaille«, 3,500 Kr. Dernæst burde formentlig Post E., »Bidrag til Studenternes Deltagelse i Festlighederne«, 2,000 Kr. blive staaende, da en Deltagelse i Festlighederne fra Studenternes Side fremdeles maatte anses for nødvendig og denne da vilde medføre Udgifter for dem. Ogsaa de under B. med 3,500 Kr. opførte »Udgifter til Kantater og Festmusik« samt de under F. med 3,000 Kr. opførte »adskillige Udgifter« burde blive uforandrede. Festudvalget ansaa det, som før og af samme Grunde, rigtigt og nødvendigt at dele Højtideligheden saaledes, at den egentlige Hovedhøjtidelighed fandt Sted den første Dag i Frue Kirke, en mindre Højtidelighed af rent akademisk Indhold den anden Dag i Universitetets Festsal. Til at lade Promotionen bortfalde og sætte en blot Tilsendelse af Doktordiplomer i Stedet, indeholdt den trufne Beslutning om Festens Indskrænkning ingen som helst Grund, hvilket ogsaa var anerkjendt ved Festens nærmere Betegnelse i Ministeriets Skrivelse. Konsistorium gik herved ud fra, at Fakulteternes Ret til, i Overensstemmelse med de tvende kgl. Resolutioner, at tildele de i dem nævnte Mænd Æresdoktorgraden indbefattede deres Ret til at indbyde disse til at indfinde sig til Promotionen, og det baade for de danske og de fremmede Doktoranders Vedkommende, og at Ministeriets Skrivelse derfor ved at udelukke Indbydelse af fremmede alene sigtede til Universitetets Indbydelse af fremmede Universiteter og videnskabelige Instituter, og ikke til Fakulteternes Ind-

bydelser til fremmede Doktorander om at indfinde sig til den Akt, ved hvilken Graden i nærværende Tilfælde konfereredes dem. En anden Forstaaelse vilde gjøre det vanskeligt, før ikke at sige umuligt, for Fakulteterne at benytte deres Ret til at kreere de fremmede Æresdoktorer; nu ikke at benytte den, maatte allerede af den Grund være udelukket, fordi der om Sagen havde været ført Korrespondance med Fakulteterne ved de paagjældende Universiteter. For at bevare de to Højtideligheder talte den yderligere Omstændighed, at en anden Ordning vilde medføre betydeligt Spild af Udgifter med Hensyn til den under C. opførte Post. Af de alt digtede og komponerede Kantater, der selvfølgelig alligevel maatte honoreres, vilde kun den ene kunne benyttes, og hvis hele Festen samledes til en i Universitetets Festsal, vilde endog ingen kunne benyttes, da den for Frue Kirke komponerede af mange Grunde ikke lod sig anvende i Festsalen. Idet Udvalget saaledes havde bestemt sig for at bevare de to Højtideligheder, fulgte deraf, at Posten under B. blev uforandret; men det samme gjaldt om Posten under F.

Af de af Festudvalget tidligere beregnede 32,000 Kr. bortfaldt altsaa kun 10,000 Kr., og Summen vilde da blive 22,000 Kr. Men ligesom Konsistorium tidligere havde foreslaaet, at der endnu optoges et Beløb til »uforudsete Udgifter«, beregnede med omtrent 10 % af Overslaget, og derfor foreslog hertil 3,000 Kr., hvorved den begjærede Totalsum af 35,000 Kr. udkom, saaledes foreslog det ogsaa nu, at et lignende Tillæg af 10 % beregnedes hertil af de 22,000 Kr., saa at Totalbeløbet af den Bevilling, der maatte ønskes til Festen i den indskrænkede Skikkelse, blev 24,200 Kr. Konsistorium sammenstillede sluttelig de beregnede Udgifter saaledes, idet det gjentog, at det nu, som før, gik ud fra, at hvad der maatte bespares paa en Post, kunde anvendes til en anden:

A. Udgifter til literære Arbejder	10,500 Kr.
B. — - Kantater og Festmusik	3,500 —
C. — - en Erindringsmedaille, foruden de tidligere anvendte 500 Kr., end videre	3,000 —
D. Bidrag til Studenternes Deltagelse i Festlighederne.	2,000 —
E. Adskillige Udgifter	3,000 —
F. Uforudsete Udgifter	2,200 —

i alt . . . 24,200 Kr.

I Skrivelse af 10. Marts begjærede Ministeriet oplyst, hvorledes den blotte Tilstedeværelse af Doktoranderne fra de nordiske Universiteter ved Doktorpromotionen kunde medføre nogen som helst Udgift for Universitetet, da Ministeriet maatte anse det som en Selvfølge, at Indbydelsen fra Fakulteterne ikke gik ud over, hvad Festen i øvrigt maatte blive indskrænket til. Heller ikke skjønnede Ministeriet, at der kunde blive Spørgsmaal om de tidligere paaregnede 2,000 Kr. som Bidrag til Studenternes Deltagelse i Festlighederne, da det gik ud fra, at enhver Foranstaltning bortfaldt, som gik uden for Højtideligheden i Frue Kirke og den rent akademiske Fest. Under 11. Marts besvarede Konsistorium disse Spørgsmaal. Det oplyste, at de Udgifter, som Doktorandernes — de danskes saa vel som de fremmedes — Tilstedeværelse vilde foranledige, vare Udgifter til Udfærdigelsen af deres Diplomer, hvorimod der aldeles ingen Udgift var beregnet til Udvisning af Gjæstfrihed mod dem. I øvrigt gjorde Konsistorium gjentagende

opmærksom paa, at naar en Doktorpromotion overhovedet skulde finde Sted, kunde Festen ikke indskrænkes til en enkelt Højtidelighed, men krævede to. Derfor bleve Udgifterne til Kantater og Festmusik uforandrede, ligesom ogsaa Post E. blev uforandret, idet foruden det paa denne Post beregnede Beløb til Doktor-diplomer ogsaa vilde udkræves det Beløb, som vilde medgaa til de nødvendige Indretninger i Frue Kirke til den der stedfindende Højtidelighed. Hvad det andet Punkt angik, var Konsistorium vel enigt med Ministeriet i, at enhver Foranstaltning, der skulde fremtræde som Led i Universitetets Fest, og som gik uden for Højtideligheden i Frue Kirke og den indre, rent akademiske Fest, maatte bortfalde. Men dette vilde dog ikke udelukke en Deltagelse i Højtideligholdelsen i Følge Studenternes eget Initiativ, som det maatte blive disses egen Sag at ordne. En saadan festlig Deltagelse maatte ventes og var naturlig, hvorledes saa end Universitetets Fest var indrettet, og da dertil under alle Omstændigheder foranledigedes Udgifter, havde Konsistorium ment, at der nu, som før, var Grund til fra Universitetets Side at vise sin Interesse derfor ved et Bidrag. Skjønt Konsistorium vedblivende var af denne Mening, havde det efter Ministeriets Udtalelser intet Haab om at opretholde denne Udgiftspost, og vilde derfor ikke yderligere insistere paa dens Medtagelse. Idet saaledes Post D. paa Overslaget udgik, formindskedes som Følge deraf Post E. med 200 Kr., og det samlede Udgiftsbeløb vilde da andrage 22,000 Kr. Dette Beløb blev derefter bevilget paa Finansloven.

Hermed maatte i det store og hele de administrative Foranstaltninger, som betingede Forberedelserne til Jubelfesten, siges at være tilendebragte. Det skal her kun tilføjes, at Studenterudvalget, som Følge af Festens begrænsede Omfang, opgav at sende Indbydelse til Studenterdeputationer fra de nordiske Universiteter.

D. 1. Juni tilstillede Konsistorium Universiteterne og de videnskabelige Selskaber i Norge og Sverige en Skrivelse af følgende Indhold:

»Fire hundrede Aar ere henrundne, siden Danmarks Universitet stiftedes i Kjøbenhavn under Landets første Konge af det oldenborgske Hus. Med Taknemmelighed mod vore Forgængere ved Universitetet, med Glæde og ikke uden Stolthed se vi tilbage paa, hvad der i disse forløbne Aarhundreder er udrettet af Universitetet for Videnskaben og for Fædrelandet, og paa den Anerkjendelse, som denne Virksomhed har fundet og finder hos det danske Folk.

Til den Fest, som vi agte i denne Anledning at fejre, havde vi besluttet at indbyde Repræsentanter for fremmede Universiteter og videnskabelige Institutioner, og særlig for saadanne Institutioner i Norden, til hvilke vi ere knyttede ved de stærkeste Baand, og hvis broderlige Sindelag mod vort Universitet er os dyrebar. Men en for vort Fædreland smertelig Begivenhed har bragt os til at give Afkald paa Udførelsen af denne Tanke. Idet vi derfor herved ikkun underrette Eder om, at denne Fest vil blive fejret af os den 4de og 5te Juni d. A., tilføje vi, at de Festskrifter, som ere udgivne, og den Erindringsmedaille, som er blevet præget i denne Anledning, snart vil blive sendt Eder. Vi bede Eder om at modtage disse Gaver til Eders som Udtryk for vor Højjagtelse og vort Venskab, idet vi udtale Ønsket om Eders vedvarende Velvillie for vort Universitet.«

Til den franske Republiks Minister for den offentlige Undervisning sendtes følgende Henvendelse:

»Notre Université, fondée le premier juin 1479, avait résolu d'inviter les Universités et les Sociétés savantes des pays étrangers à se faire représenter aux fêtes solennelles par lesquelles nous allons célébrer son quatrième centenaire.

L'impression douloureuse causée par un fait très important pour notre patrie nous a engagés à renoncer au concours des savants étrangers.

Nous prenons la liberté de vous adresser, Monsieur le Ministre, la prière d'en vouloir bien informer les établissements d'enseignement supérieur de la France, sur la sympathie desquels nous comptons sûrement et de vous charger de la distribution des exemplaires des écrits publiés à l'occasion du centenaire et de la médaille frappée en mémoire de la fête et que nous aurons dans peu l'honneur de vous envoyer.»

En lignende Henvendelse mutatis mutandis tilstilledes det franske Akademi og den spanske Minister for Undervisningen. Til de fremmede Universiteter (81 evropæiske, 12 amerikanske og 1 australsk) samt fremmede videnskabelige Selskaber sendte Konsistorium følgende Skrivelse paa Latin:

»Universitas nostra, calendis Junii a MCCCCLXXIX condita, quarta sæcularia sic agere decreverat, ut exteris universitates doctorumque hominum societates ad legatos mittendos invitaret, qui festis solennibus interessent. Id consilium quoniam graves causæ cum dolore patriæ coniunctæ impediverunt, nolumus tamen a vobis ignorari, sæcularia nostra, quamquam minore pompa, rite peracta esse. Scripta ad festam lætitiæ testandam edita nummumque memoriæ ergo cusum propediem ad vos mittemus, quæ ut benevolis animis accipiatis, et in partem votorum pro salute universitatis nostræ susceptorum veniatis, observanter rogamus.»

Henimod Slutningen af Juni afsendtes til fremmede Universiteter samt videnskabelige Selskaber*) saa vel det af Universitetet udgivne Festskrift: Universitetets Retshistorie 1479—1879 af Prof. H. Matzen, og den af Universitetet prægede Medaille, som de af samtlige Fakulteter udgivne Festskrifter. Prof. Matzens Festskrift (Oplaget 500 Expl.) uddeltes i Danmark til de lærde Skoler, Stiftsbibliotekerne, forskjellige Avtoriteter og offentlige Bibliotheker her i Staden; end videre til, foruden de kgl. Herskaber med deres Hofchefer, Universitetets Lærere, forhen værende Professorer, Privatdocenter i Foraars Halvaaret 1879, de faste Censorer, polyteknisk Lærestalts Lærere, Æresdoktorerne, Rigsdagens og

*) I Sverige og Norge til 3 Universiteter, 7 videnskabelige Selskaber og 3 Studenter-Samfund, i Finland til 1 Universitet, 1 videnskabeligt Selskab og 1 Studenter-Samfund, i Tyskland til 20 Universiteter og 4 videnskabelige Selskaber, i Nederlandene til henholdsvis 4 og 1, i Belgien 4 og 1, i Storbritanien 7 og 4, til Frankrig 6 Exemplarer samt 4 til Pariser Akademiets 4 Afdelinger, i Schweiz til 4 Universiteter, til Spanien 3 Exemplarer, i Portugal til 1 Universitet, i Italien til 8 Universiteter og 2 videnskabelige Selskaber, i Østerrig-Ungarn til henholdsvis 10 og 1, i Rusland til 8 og 1, i Grækenland til 1 Universitet, i Rumænien til 1 Universitet, i Nordamerika til 12 Universiteter og videnskabelige Selskaber, i Avstralien til 1 Universitet (Melbourne). Ved Uddelingen af Fakulteternes Festskrifter, af hvilke et mindre Forraad havde, undtoges enkelte Institutioner, for hvilke disse Skiifter havde en forholdsvis fjærnere Interesse.

Altingets Formænd, Ministrene, de fremmede Deputationers Medlemmer, forskjellige af Kultusministeriets Personale, Universitetsbibliothekets Personale, en Del Embeds- og Bestillingsmænd ved Universitetet. Fakulteternes Festskrifter uddeltes efter lignende Principer, dog at de, da Oplaget kun var 300 Expl., kun kunde komme et færre Antal Personer til gode. Særligt Hensyn toges til den Interesse, der hos Modtagerne kunde forudsættes at være for de enkelte Videnskabsgrene. Af Medaillen uddeltes, foruden 1 Expl. i Guld til Hs. Maj. Kongen, Sølvmedailler til Hds. Maj. Dronningen, Hds. Maj. Enkedronningen, Ds. kgl. Højheder Kronprinsen og Kronprinsessen, Kjøbenhavns Kommune, de 4 nordiske Universiteter og det Carolinske Institut i Stockholm, L'Université de France, Universitetet i Bologna og Universitetets Rektor. Broncemedaillen uddeltes efter lignende Hensyn, som vare iagttagne ved Uddelingen af Prof. Matzens Festskrift, dog at yderligere tilkom Studenterudvalgets Forretningsudvalg, Marskallerne, de disputerende Doktorer, som kreeredes ved Festen, Assistenterne ved Undervisningen og ved Universitetets Administration m. fl. Efter Opfordring fra forskjellige Sider lod Universitetet senere flere Medailler præge, som afhændedes til akademiske Borgere, der tegnede sig paa en i Konsistoriums Kontor fremlagt Liste, for en Betaling af 5 Kr. Doktorernes Levnedbeskrivelser uddeltes til samtlige, der var enærverende ved Promotionsfesten, den neden for omtalte Festberetning uddeltes til de samme.

Den Opmærksomhed, Universitetet paa saa mange Maader var Gjenstand for, gjorde det naturligt, at det efter Festen søgte at udtrykke sin Tak derfor. Særlige Takskrivelser tilstilledes Christiania og Lunds Universiteter, det Carolinske Institut i Stockholm, Badelæge Dr. Curman, Protokolsekretær Dr. Rydberg og Kaptejn, Brygger, Dr. Jacobsen, fra hvilke Universitetet havde modtaget rige Gaver af Festskrifter; end videre Helsingfors Universitet og alle de, der ad telegrafisk Vej havde sendt Universitetet Lykønskning til Festen; fremdeles Kjøbenhavns Kommune, der paa saa mange Maader havde lagt sin Interesse og Deltagelse for Dagen, Digterne og Komponisterne og samtlige dem, der paa en mere fremtrædende Maade havde bidraget deres til, at Festerne bleve saa vel lykkede, Brygger Jacobsen jun., der havde skjænket Universitetet en Bronceafstøbning af Mercic's David, Studenterudvalget, Studentersangforeningen o. fl.

Med Hensyn til de af Hs. Maj. Kongen i Anledning af Festen uddelte Ordensdekorationer se neden for under B. II. Nr. 3.

Hvad angaar selve Højtidelighøldelsen af Jubelfesten, maa henvises til: Beretning om Kjøbenhavns Universitets Firehundredaarsfest Juni 1879, udgivet efter Konsistoriums Foranstaltning af Prof. Edvard Holm.

2. Om Betingelserne for Adgangen til den akademiske Lærerforsamling m. m.

I Følge Kundgjørelse 18. Sept. 1850 have kun de Universitetslærere, der ere fast ansatte, Adgang til den akademiske Lærerforsamlings Møder. Extraordinær Docent ved Universitetet Sundby, der er ansat for et Tidsrum af 5 Aar, ønskede en Udtalelse fra Ministeriet, om denne Bestemmelse udelukkede ham fra Lærerforsamlingen, og for saa vidt Fortolkningen maatte føre hertil, androg han paa en Forandring af Bestemmelsen i den Retning, at han og Universitetslærere i lignende Stilling fik den Ret til Deltagelse, fra hvilken de i saa Fald nu vare

udelukkede. Konsistorium indsendte dette Andragende til Ministeriet med Skrivelse af 10. Maj 1879, i hvilken det udtalte sig paa følgende Maade:

Konsistorium ansaa det ikke for tvivlsomt, at de paa Aaremaal ansatte extraordinære Docenter ved den nævnte Bestemmelse i Kundgj. 1850 vare udelukkede fra at være Medlemmer af den akademiske Lærerforsamling. Udtrykket »fast Ansættelse« om Embedsmænd betegnede i Lovgivningssproget Modsætningen til Embedsmænd, der ere ansatte paa Tid eller paa Opsigelse eller, i en anden Modsætning, som ere konstituerede, jfr. Holcks Statsforvaltningsret S. 69 Nr. 3 og, foruden de der nævnte Pensionslove 5. Jan. 1851 § 1 og 24. Febr. 1858 § 1, Lønningslov for Undervisningsministeriet 25. Marts 1871 § 9 og alm. Lønningslov 26. Marts 1870 § 1, i Forbindelse med de efterfølgende Bestemmelser om konstituerede Embedsmænd (§ 6); jfr. end videre de oftere forekommende Bestemmelser paa Finansloven, der give Hjemmel til at meddele fast Ansættelse. Der kunde heller ikke godt være Tale om at indbefatte under Betegnelsen de paa bestemt Tid ansatte, da denne Tid jo dog ikke behøvede at have nogen større Længde og der saaledes hverken med Hensyn hertil eller i nogen anden Retning kunde paavises nogen væsentlig Forskjel mellem saadanne Embedsmænd og andre, der faldt uden for Gruppen af fast ansatte. Kundgj. 1850 indeholdt intet som helst, der kunde berettigede til at lægge en særlig Sprogbrug ind i den. Tvært imod laa der i den Omstændighed, at Begrebet fast Ansættelse ogsaa var anvendt paa de ikke normerede Pladser, hvor en Konstitution ikke let vilde finde Sted, en meget bestemt Grund til at fastholde den almindelige Betydning. Den Opfattelse, der saaledes maatte betragtes som paabudt af Bestemmelsen i Kundgj. 1850, havde ogsaa regelmæssig været fulgt ved Universitetet.

For saa vidt Docent Sundby eventuelt androg paa en Forandring i den nævnte Bestemmelse, turde Konsistorium ikke benægte, at der kunde indtræffe Tilfælde, hvor de almindelige Betragtninger, hvorpaa Bestemmelsen hvilede, ikke passede; men det kunde ikke ved nogen positiv Grænsebestemmelse undgaas, at slige Tilfælde kunde indtræde. Dette var derfor ikke en tilstrækkelig Grund til at forandre den. Konsistorium ansaa det for vanskeligt, om ikke umuligt, at finde nogen anden Grænse end den, Kundgjørelsen havde fastsat, uden at komme til endnu større Misligheder. Konsistorium kunde derfor ikke tilraade at gaa ind paa en Forandring i den Retning, Docent Sundby ønskede, og vilde ogsaa anse det for lidet heldigt uden Nødvendighed at begynde paa at forandre ved hin Kundgjørelse, hvis Bestemmelser i det hele ved lang Tids Erfaring havde vist sig hensigtsmæssige og opfyldende alle billige Ønsker.

Ministeriet erklærede sig i Skrivelse af 23. Maj enigt med Konsistorium i, at Kundgj. 1850 udelukkede de for en vis bestemt Tid eller indtil videre ansatte Docenter fra Deltagelse i den akademiske Lærerforsamlings Forhandlinger, saaledes som det ogsaa var bemærket i Forestillingen, der gik forud for den kgl. Resol. 1. Sept. 1850, jfr. Lindes Medd. 1849—56 S. 36, ligesom Ministeriet med Hensyn til Docent Sundbys subsidiære Begjæring med Konsistorium fandt en Forandring i den af ham ønskede Retning utilraadelig.

— I Anledning af, at Docent Løffler umiddelbart til Ministeriet havde indgivet et Andragende om, at der maatte stilles et Beløb til hans Disposition til Anskaffelse af Vægtkort til Brug ved hans Forelæsninger, bragte Konsistorium under 16. Sept. 1878 i Skrivelse til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet i

Erindring, at det var Regel, at slige Andragender fra Universitetets Docenter burde indgives gennem Fakultet og Konsistorium til Ministeriet.

— Ved Kriminal- og Politiretens Dom af 10. Maj 1879 blev Student ved Københavns Universitet Anton Carl Müllertz, dimitteret 1856 fra Borgerdyds Skolen paa Christianshavn, for Bedrageri anset med Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2×5 Dage. Da han akkviescerede ved denne Dom, blev han i Følge Konsistoriums Beslutning af 14. Maj s. A. relegeret in perpetuum fra Universitetet. Relegationen indførtes i Relegationsprotokollen, hvorimod der ej skete noget Opslag derom, da den paagjældende ikke længer kunde antages at studere ved Universitetet.

II. Det akademiske Lærersamfund samt Censorerne ved Universitetets Examina.

I Anledning af Jubelfesten har Kancelliraad, Universitets Bogtrykker Schultz tilstillet Konsistorium et Gavebrev paa 2,000 Kr. til Oprettelse af et Legat til Fordel for Professorernes Enkekasse. Gavebrevet, der under 9. Juli 1879 ad mandatum er forsynet med kgl. Stadfæstelse, lyder saaledes:

Gavebrev.

Undertegnede Jens Johan Frederik Høstrup Schultz, Kancelliraad og Universitets Bogtrykker, erklærer, at jeg i taknemlig Minde om, at min Slægt i hundred hundrede Aar har i sin Virksomhed været knyttet til Københavns Universitet, herved til Fordel for Professorernes Enkekasse ved dette Universitet opretter et Legat paa 2,000 Kroner, skriver to tusinde Kroner.

For dette Legat skal gjælde følgende Bestemmelser, paa hvilke jeg forventer kongelig Stadfæstelse.

1. Legatet skal kaldes Universitets Bogtrykker Schultz' Legat til Fordel for Professorernes Enkekasse og bestyres som en særegen Formue af Universitetskvæsturen.
2. Legatets Grundfond, 2,000 Kr., anbringes i danske Statsobligationer til 4 pCt. aarlig Rente, saaledes at kun det Beløb, der ikke paa denne Maade lader sig anvende, af Universitetskvæsturen bliver at frugtbargjøre efter de for Universitetets Legatmidler i Almindelighed gjældende Regler. Obligationsbeløbet optages i Indskrivningsbøgerne for uopsigelig Statsgjæld. Indskrivningsbeviset bliver i Universitetskvæsturen.
3. Af Renten affholdes forlods de Omkostninger, som maatte være forbundne med Bestyrelsen. Den øvrige Rente udbetales til Professorernes Enkekasse for at tjene til Fremme af Enkekassens Øjemed.
4. Skulde Enkekassens Virksomhed nogen Sinde ophøre, da foreslaar Konsistorium ved Universitetet til kgl. Stadfæstelse, hvorledes Legatets Rente fremdeles kan komme Enker efter Universitetslærere til gode.
5. For Legatet aflægges Regnskab efter de almindelige for Universitetskvæsturen gjældende Regler.

København, d. 1. Juli 1879.

Erbødigst

Fr. Høstrup Schultz.